

Malka ar peesuhitischannu
par pašti:

par gadu 1 rub. 60 kap.
" pufgadu 85 "

Malka beš peesuhitischannas
Rihgā:

par gadu 1 rub. — kap.
" pufgadu 55 "
" 3 mehneschi 30 "

Mahj. w. teel isdohits seš-
deenahm no p. 12 fahloht.

Mahjas weesis.

Ernst Plates, Mahjas weesa ihpašchneeks un apgahdataijs.

Mahjas weesis isnaht ween reif pa nedetu.

Malka
par fludinischannu:

par weenas fleijas smalku
rakstu (Petit-) rindu, jeb
to weetu, to tahda rinda
eetem, malka 10 kap.

Redatjija un ešpedijija
Rihgā,

Ernst Plates bilšču- un
grahmatu- drukatamā pee
Behtera basnizas.

N°. 35.

Seftdeenā, 30. August

1875.

Rahditajis.

Jaunatahs siņas.

Cešchsemes siņas. No Rihgas: meijas buščana, — atbilde us ištai-
drojumū. No Zubascheem: ištai drojumū šchiganu leetā. No Dignajas: tu-
reenas šwehti. No Belgawas: kurlmešmo štohla. No Sumasties: dšedā-
ščanas šwehti. No Behterburgas: mubšu augsta Keisera zefošchana.

Ahrsemes siņas. No Bahzijas: Sedanes šwehti. No Franzijas: ul-
tramontanu buščana. No Nagufes: kara-breesmas. No Montenegras: tu-
reenas širša ištireščanahs. No Turzijas: kara-leetā. No Palestinas: tu-
reenas buščana.

Pahr logifu jeb lahriģu dohmu ištischannu u. t. pr. Herzegowina. Pahr
Sandwichnas salu tehnika zefošchannu us Amerikas fabeedrotahm walštim.
Peeliku mā: Trištahriģi sohdihs. Graudi un seedi.

Jaunatahs siņas.

No Rihgas. Schini nedetā, kā „Nig. Btg.“ dabujufe
šinaht, ešoht starp Rihgu un Sahmu falns jaw telegrafs tik
tahtu gataws, kā treschdeenu jaw laidufchi telegrafa siņas
šchurp un turp starp Rihgu un Sahmu salu.

No Limbaschu pufes. Schis gads ap Limbascheem, kā
„Balt. sem.“ šino, ir widejs gads; waretu drihsat to pee-
flaitiht pee šlikteem gadeem. Rudsi reti, wahrpas rohbainas,
meeschi zaur faufu un karstu laiku štipri zeetufchi, tee ir reti,
šalmōs un wahrpās ihši; lini ari reti un pa leelakai dafai
štrupi. Plawas šohlija no pawafara pufes bagatu plauju,
bet pehzak aif leetus truhkuma šahle noširga, kā šchogad feena
eenahumū newar gandrihs pehrijam lihdsigu nošaukt. Tur-
preti kalpu lohne ir šchē pehdigōs gaddōs štipri leelakā tapufe.

No Behterburgas mums teel rakstihš, kā tur noteekoht pahr-
grohšischana, kas rahdahs buht no deesgan leela šwara prohti
tur teel eelas brugis usplehšis un us eelahm fleedes (schih-
nas) liktas. Mehnescha laikā buščohht 63 werstes garumā
fleedes eetaištitas un tikšohht braufschanai nodohtas. Zaur
to nu braufschana pa eelahm atweeglinata. Sinams suhr-
mani (извошники) us šchahdu pahrgrohšischannu wifai labu
prahtu netur, jo zaur fleedu eetaištichannu wiau braufschanai noteel
fazensiba jeb konkurenze. Rahdu pelnu tee beš darba paliku-
šchee suhrmani eefahšs, to turpmaš redsefim.

— Kā tureenās awises šino, tad Behterburga gadu no gada
paleekoht leelaka, winas eedšihwotaju škaitls wairojahs. Pahr
eedšihwotaju wairoščanohs runajoht waram pašneegt šchahdus
škaittus, kureus „Golofā“ atrohdam. Behtera Leelaja laikā Behter-
burgai bijufchi 25,000 eedšihwotaju jeb dwehšetu. Rahdus 70
gadus wehlaki Keisara Aleksandera I. laikā bijufchi wairak par
300,000; kahdus 25 gadus wehlaki Keisera Nikolaja I. laikā
470,000, un tagadeja šchelliga Keisara laikā Behterburgai bija
1863. gadā 532,000 (prohti pahraf par pufmiljonu) un

1869tā gadā jaw 665,000 eedšihwotaju, tā kā 6 gadu laikā
eedšihwotaju škaitls pawairojees pa 136,000 zilwekem.

No Rehnigsbergas. Kā tureenās awises šino, tad Rehn-
nigsbergā radees weens Anglis, kas nodohmajis weenu Bahzu
šabeedribu zelt, kuraif jašamet kapitāls no 30 milioneem rubl.
Ar šcho kapitalu tad buhtu usnemama labibas weščana if
šreewijas, ihpašchi if Deenwidus-šreewijas. Gefahlumā doh-
maja, kā šchis isdohmajums tikai ir šchwindele, bet kā tagad
leekahs, tad šchi nodohma ir nopeetna, jo pahr tam ir fastah-
dihts rakšs, kas tizis eefneegts širstam Bismarkam. Schini
rakštā ir isfazihš, kā kapitāls buščohht pee rohtas, ja tikai
waldiba augšcham mineto šabeedribu atlaufchohht.

No Herzegowinas. Tureenās dumpineeku preeščchneeks if-
laidis manifestu, kas ihšumā šareemš šchahdus prašijumus
isfaka: 1) Wini (prohti dumpineeki) griboht ahtraki upureht
mantu un ašinis, seew' un behrnus, un wifu, nefa palikt sem
Turku waldibas, kas winus pahreleeku špaidohht un zilwezigā
attihšischanaš kawehoht. 2) Wini griboht pilnigu patwaldibu
(autonomiju) preeščch Herzegowinas, kahda ir Montenegrai.
3) Wini gribejoht šawā apgabalaš tahdas pašchas teesibas un
šikumus, kahdi ir Turkeem. 4) Wini griboht padohtees Turku
wiršwaldibai, kā Montenegra, Serbija, Rumenija jeb Egipte.
5) Wini griboht usnemt to dalu no Turku walšs paradeem,
šif us wineem pehz aprehkinuma krištoht. Schis manifestš
beidsahs ar tahdeem wahrdem: „400 gadus mehš bijam Ka-
jas, mehš bijam lihdsigi ganamam pulkam, bet nu gribam buht
zilweki, šif taišni mums Deews palihš.“ Tahdi ir wiau
prašijumi. Šif tahtu un šif wini no teem panahšs, to turp-
mahš redsefim, kad meers tik nolihgts.

No Serbijas. Kā no Belgrades teel šinohts, tad tur wai-
rak kā 2000 pilssehtneeku šapulzejušchees, preeščch ministeru
mahjahm noštahjušchees uu šaufufchi: „wedat muhs karaš pret
Turkeem!“ Šcho šinu pašneegdamš tureenās awišchu šinotajš
špreeščch, kā gan drihs karščch gaidamš ar Turkeem.

No Spanijas. Karlistu generalis Dorregarajs bija atfah-
pees, no waldibneeku kara-wihreem behgdams. Winam ide-
wahs ar 1500 kara-wihreem us Nawaru aistikt, bet behgdams
winščch pašaudejis wifu šawu kara-mantu un leetas. — Ceščch
Biskajias beidsamā laikā tikufe isfazita ta wehleschannahs pehz
meera. Ari walodas ispaustas, kā starp Spanijas waldibu
un Don Karlošu tikšohht meers nolihgts. Kā no Tolofas
teel šinohts, tad pahwestis tur atšustijis šubtnus, kas lai wina
wahrdā Don Karlošu usajina us meera-šalihgšchannu.

Gefchiesmes sinas.

No Rihgas. Jaw pahri reijas peeminejam „Mahj. w.“ ta laudis, to wezu eeradumu, pa wafaras fwehtkeem un Zahneem fawas mahjas ar jauneem lapu-lohtu sareem pufchloht, lohpdami nerefi aplausa jaunus lohzius un lohtu galotnes, zaur to mescheem, ihpafchi birschm leelu fshadi nodaridami. Zil jauks un patihlams ari tas eeradums, pa minetahm fwehtku deenahm fawu dshiwokli ar jauneem behrsineem un ziteem lapu-lohkeem pufchloht, tad tomehr tahds eeradums aprohbeschojams, kad zaur to teel meschi un birses apfshadeti. — Tagad nu atrohdam „Widsemes gubernijas awises“ issinojumu, kas uf scho eeradumu sihmejshs. Dohmeau ministerijas pahrwaldneeks darijis eefschlectu ministeram sinamu, ka tas eeradums, if gadus pa wafaras-fwehtkeem basnizas, mahjas un daschas zitas weetas ar jauneem behrsineem ispufchloht, arweenu par fshadi bijis behrsu mescheem. Us tam atbalstidamees Dohmenu ministeris par wajadfigu atfinis, ka fshahda jaunu behrsinu apfshauschana buhtu apfpeeschama un no wisufwehtakas sinodes to atbildi dabujis, ka minetais eeradums (ar behrsineem basnizas, mahjas u. t. pr. pufchloht) ne-efoht basnizas eeradums, bet tautas eeradums un tapehz pahr fshahda eeraduma isdelbeschenu spreest peenahlahs ziwil-teefahm — to sinacht dabujis winsch eefschlectu ministeram sinamu darija, kas uf tam sihmedamohs pawehli islaida. Scho eefschlectu ministerijas pawehli Widsemes gubernators preeksch ispidischanas sinamu daridams, usdohd wisahm Widsemes gubernijas polizejas-teefahm ar wifteen winu rohkas buhdameem lihdslekeem augfcham peemineto fshahdigo eeradumu lihdeht isdeldeht.

Wehl no Rihgas. Mums fshahds raksts, sihmejotees uf to issklaidrojumu pahr Latw. beedribas isbraufschenu satumods, peefuhtihis: „E. J. Rihky kungs usnehmis „Mahj. weefa“ N° 33 swarigu darbi: muhsu sinojumu par Rihg. Latw. beedr. pehdigo fchigada isbrauzeenu satumods „pahrlabodams,“ winsch rauga „nizinatu pateestibu“ glahbt. — Negribejam un negribam par dseedafchenu mineta isbrauzeena til sihlas sinas doht, ka zeen. dseedataja wadonis to dara. — Ra musikanti no instrumentehm brauzoht tika fshkirti — to Ritzky k. pats leezina. — Wis tas naw wehrts, ka par to wehl kahdu wahrdu peeleef. Swarigata ta leeta par teem „laiwineekeem.“ Mums lohti fchehl, ka nesinajam, ka fchini leeta laiwineeki no damifuga wadona fshkiri. Ja tas ta ir, ka Rihky kungs stahsta, tad ari mehs neleegsim augsti zeenijamam Dombrowski kungam firnigu pateizibu par wina laiwineekeem, kas gahdaja, ka mehs pee tilta tilam, pehz tam kad damifugis laiwos ar satumneekem bija atstahjis Daugawas mahminas gohdibai. K—y.

No Judascheem. Tai leeta par „fchigana eenahfcheem“ „Mahj. w.“ N° 32. waru tagad fklaidrakas sinas doht: Fchigans „Zanka“ pee isklausinaschanas leedsahs un par weenigi wainigeem pee ta sirga fanerofchanas fawu brahli „Frizi“ un ta feerwu noteiza. (Kursch ari tai reije, kad sirgs faslima. lihds ar „Zanku“ fche bij.) Pag. teefa affina, ka abi fchigani pee sirga flimibas wainigi, bet nu „Zanku“ ween uf fshahdes atlihdsinaschenu norahdija, — kamehr nebuhs usrahbijis, kur fcha brahlis „Frizis“ tagad usturahs jeb ka tas ween pee sirga flimibas wainigs. — W. un D. mahju fainneeki ari fawus sagtohs sirgus Gezawa (Kurseme) bij panahkuschchi un atdabuja. Bet sagti eebehguschchi mescha, — to gan ir manihd dabujuschchi, ka weens no teem ir bijis augfcha mi-

netais fchigans „Frizis.“ — Par fcho fchiganu wahrdeem naw nelahdas fklaidribas. „Zanka“ — leekahs eefaults jeb peenemts wahrds buht, — jo tai pasfe, kuru tas par fawu usrahdija, winsch ir par Zehlabu Burkewitsch eefshmehts. Warbuht ka ar „Frizi“ tas tapat ir. Jafcha.

No Dignajas mums fshahds raksts, sihmedamees uf sinojumu N. w. N° 32, par issklaidrojochanu peefuhtihis:

Wispirms, ne ta ka zeen. J. S. k. faka, Dignajas zeent. mahzitajs Muhlendorffs naw fawu 60. dshimfchanas, bet 61. dshimfchanas deenu fwinejis. Un ne tas no zeen. J. S. k. minetais Sasa Rohzanu fainneeks (kahds Saju pag. naw atrohdam) to no J. S. k. ta faukto gawilneeku wispirms apfweizinjaja; bet Sasas draudses wihru kohris, no fshlotaja N. Dsholin kunga wadihts, mohdinaja no falda meedfina firmo zeen. draudses ganu, ar jauku flawas dseefmu. Un tad deht tam ihpafchi ispufchlotu kambari, minetas draudses jauks kohris, ar jauku dseefmu fagaidija fawu mihtotu zeen. mahzitaju. Tad kohra waditajs N. D. kungs ar ihseem, bet swarigeem wahrdeem to eenahkuschu zeenijamu firmgalwu apfweizinjaja, wehledams tam stiprus meefas un gara spehkus, pee fawa grehta amata lohpfchanas, un beidsiht pateizahs tam par to mihlestimu, lihdszeetim un palihdsibu, ko zeen. mahzitajs fchim parahdijis tanis fchetros gruhds flimibas gados, un pee uguns-grehta, kur fshoklas nams lihds ar wisahm fshlotaja mantahm uguns leefmahm par laupijumu palika. Tad Nawenigky k. apfweizinjaja zeen. mahzitaju, un luhdsa, lai tas ar labpatifchenu fawu pasemigu draudses behru fweizinaschenu peenemtu, lihds kamehr Deews firmam zeenijamam tehswam, tur fwehta muhschiba, dauds jaukakas dseefmas, no fwehteem engekeem liss dshideht. Tad atskaneja no jaukta kohra ta 150. Dahwida ds. wadita no ta pascha N. D. k. Pehz tam fawstarpigi apfweizinjajuschees, pee brohlasta galda meelodamees, un firmam zeen. tehswam weselibu usferdami, wihru kohris usdseedaja: „Lai dshiwu fweiks!“ Tad laiziau pakaweja ar daschadahm uf labu pamudinadamahm farunahm, un jauklas garigas un pasauligas dseefmas dseedadami. Pehz tam ari tika gahdahts, ka jaunekli un jaunekles dabuja fawas kahjinas pawehzinahd, pehz jaukas flaweeru musiklas, kas no zeen. N. Muhlendorff jaunkundses, lohti patihlami tika spehleta. Tad gohda maltiti paturejuschchi, un to atfweizinaschanas dseefmu: „Weseli!“ nobseedajuschchi ar preeka pilnahm firnim, dewahs ifkatis uf fawahm mahjahm. N. D.

No Jelgawas mums teel sinohts, ka Jelgawas Latweefchu kurlmeemo fshokla tai 4. Augusta tikufe atklahta trescha klase. No teem fchini klase usnemteem 13 behrneem lihds fchim til efoht atwesti 10. Ar jaunus fshoklas-ehkas buhwi eet labi uf preekschu, ta ka wehl fchini gada dohmajoht apafschas tahschah fahlt dshiwohd. Augfchas tahscha buhfoht nahkofchah gada gatawa.

No Sunastes (Kurseme) teel „Rig. Zit.“ rakstihis pahriteem Sunastes mahzitaja muishah tai 14ta Augusta notureteem dseedafchanas fwehtkeem. Is fchi sinojuma kahdu drufzianu ari faweem lasitajeem pasneegsim. Jaw preeksch diwi gadeem tika fchini mahzitaja muishah notureti dseedafchanas fwehtki, pee kureem tillab lohti dauds dseedataju kohri bija peedalijuschees, ka ari zaur fawu weiklu dseedafchenu un plaschu programu few flawu eepelnijuschees. Pee fchi gada dseedafchanas fwehtkeem nehma dalibu 2 kaiminu dseedataju kohri, ta ka pawifam trihs kohri bija faweenojuschees uf dseedafchanas fweht-

keem. Dseedataju bija pawifam kahdi 50—60. Jaw 13. Augusta wakara minete 3 dseedataju kohri bija fapulzejuschees mahzitaja muischa un notureja ta nofaukto generat-prohwi. Tai 14ta Augusta ka fwehtku deena fahlahs dseedafchanas fwehtki ar garigu konzerti basniza. Bahr dseedafchanas weifchanohs runajohht jafaka, ka ta brangi isdewahs un wareja redseht, ka dseedataji bija kreetni mahzijuschees un labi mahziti. Dseedataju dirigents, tureenahs zeen. mahzitajs Stender l., wisa apgabala pateizibu eemantojis zaur 4 balsigas dseedafchanas zelfchanu. Behz pusdeenas pullsten 3. dseedataji dewahs us to kahdu $\frac{3}{4}$ wersti no mahzitaju muischas attahlu buhdamo meschinu, kur us kahda klaija maurinu bija fataifita preekfch dseedatajeem fwehtku weeta, kas bija gresni ispujchfota. Laiziga konzerte tika eefahkta ar krewijas walfis dseefmu un tika beigta ar to dseefmu: „Deews fwehti Kursemi.“

No Pechterburgas. Muhfu augsts Kungs un Keisars kohpa ar Ebinurgas herzogu tai 23fcha Augusta no Maslawas pahrbraukufchi us Zarskoje-Selo.

— Leelfirstam Bladimiram Aleksandrowitscham tai 19ta Augusta peedfima dehis, kas fwehta luhgfschanā dabuja to wahrdu Aleksanders.

— Behz jauna stempel-lituma maksja stempel-nodohfchanas 40 kap. no bohgena attestates un noraksti is basnizas-grahmatahm, weenalga waj tee tohp privat-laudim pascheem rohkās dohti, jeb us kauschu luhgfschanu zaur teefahm jeb amatōs stahwofcheem kungeem peeprasti. Atswabinatas no fchihis maksjas ir til tahs mirfchanas-sihmes un tahs krusamahs sihmes un tahs krusamahs grahmatah, ko israksta preekfch tahdeem behrneem, kas muhsu wifufscheligas Keisareenes behrnu-audfinafchanas namōs tohp nodohhti, tapat wehl tahs krusamahs grahmatah preekfch saldatu behrneem un tahdu wihru behrneem kas stahw kara deenestā, waj pastes, waj Keisara nama amatōs. Par wifahm zitahm krusamahm, eefwehtifchanas un laulibas grahmatahm jamakfa stempel-nodohfchanas.

Ahrfemes sinas.

No Wahzijas. Isgabjujchā numurā sinojam telegrafa sinās, ka Wahzijas awises pasneegufchas garatus rakstus tai deenai par peeminu, kurā flawenais kautinifch pee Sedanes notika un Napoleons padewahs Bruhscheem. Schi peeminas deena fikuse Wahzija leeliflam fwehtita un ihpafchi Wahzijai ari ir fwarigs eemeelis, ka wini fcho deenu tahdā augstā gohdā zet, jo zaur kautinu pee Sedanes Wahzija eeguwa (panahza) sawu parfwaru politikā pahr Franziju. Ja gribam fchi teikuma pateesibu jo pilnigi atficht, tad mums drufzin japaftatahs us Napoleona III. waldifchanas laiku Franzija. Kad Napoleons, kas sawā laika tika par to leelako politikas gudrineeku isdaudfinahts, kad winsch Franzija palika par Keisaru un daschus preekfch Franzijas laimigus karus jeeefahka un pabeidja, tad Franzija dabuja pahrfwaru politikas leetās un toreis awifchneeki klaujijahs us Napoleona III. wahrdeem ka us kahda paregona wahrdeem, kas politikas pawedeenus sawā rohkā un sinā turedams eefpehj eepreekfchu nofajiht un paredseht, kas us politikas lauku gaidams. Napoleons zaur faweem laimigeem kareem bija Franzuscheem, kureem jaw bes tam leela uspuhfschanahs un lepniba, bija wehl jo leelaku lepnibu iskohpis un eedehtijis, tā ka Franzija dohmaja, ka wina neween efoht ta pirma tauta pasaulē, bet winai ari no listena nolentis wifahm apgaismotahm tautahm buht par wadoni un waldoni.

Lihds tam Napoleonu politikas darbi bija weifufchees, bet nu Napolens eemaisijahs Mekikas jeb Mekikas walfis buhschanā, un te winam ihsti ne-isdewahs. Tas bija tā. Mekika (Amerika) bija republikas waldiba un Napoleons tur gribeja eegrohsiht Keisera waldibu un tas winam nelaimējahs isdariht. Franzuschi eeradufchi, ka wifur wineem laimigi isdohdahs, jahka pahr ne-isdohfchanohs Mekika kurneht un Napoleons gribeja nemeerigohs apmeerinaht, raudsidams Franzijai jaunu flawu un sawai waldifchanai leelaku stiprumu eegahdaht. To gribedams un mehginadams winsch eefahka karu ar Bruhsiju. Jaw no feneem laikeem Franzija bija tohs dauds walfstibas nofchlihrufchohs un sawā starpā naidedamohs un fkausdamohs Wahzeefchus few par laupijumu isredsejuse un teem ari sawā reisā semes-gabalus atnehmufe; tā tad nu ari Napoleons bija nodohmajis karu fahkt ar Bruhsiju, kas tam brihscham, Austriju un Deenwidus-Wahzijas walfstis aplarofuse, bija ta warenaka walfstis Wahzija. Napoleons dohmadams, ka minetas Deenwidus-Wahzijas walfstis pret Bruhsiju fazelfchotees, jo drohschali zereja Bruhsiju kara pahrspeht. Bet Napoleonam bija wihlees, jo Wahzu walfstibas pee atfifhschanas nahkufchas atmeta braktu naidibu un fkaudibu un tā tad tika Napoleons pahrawarehts. Tas, ka jaw sinams, notika zaur to kautinu pee Sedanes, kur Napoleons Bruhscheem padewahs. Franzijas pahrfwaris politikā bija zaur to beidsees un us faweenoto Wahziju pahrgahjis; tapehz ari Wahzeefchi peeminas deenu Sedanes kautinam tik leeliflam fwehti.

No Franzijas. Ultramontani, it ka gribedami to Franzija panahkt, ko Wahzija no sawas waras saudejufchi, stipri ween Franzija riklojahs; bet Franzija ari balsis dsirdamas, kas neween pahr ultramontanu rikfchchanohs kurn, bet ari klaiji to issaka, peerahdidamas un isskaidrodamas, kahdi garidsneeku zenteeni un ko tee zaur tam grib panahkt. Tā par prohwi kahda Franzuschu awise (Repub. fran.) garu rakstu fchinis deenās islaidufe, kurā wina neschehligi usbruhk garidsneekem, wina zenteenus par tauneem apfihmedama. Sinams atkal zita Franzuschu awise radufchs, kas ultramontanu zenteenus aistahw. Tā tad nu starp fchihm awisehm iszehlees leels fpalwu karfch, kuru fche ne-ussihmesim, jo Mahj. w. lasitajeem jaw sinami ultramontanu zenteeni un kahdi fchee zenteeni; bet pahr fwehtahm staigafchanahm gan kahds wahrds peeminams. Smehtu staigafchanu jaw til dauds Franzija radufchahs, ka wina isrihtotaji sawā starpā fahk fazenstees, katris gribedams few wairak dalibas-nehmeju eeguht jeb fadabuht; tā par prohwi Barihfe namu feenas un muhri ar zedelehem aplipinati, us kurahm isfludina fwehtas staigafchanas it ka tahs buhtu lihdsigas tateras, konzertes-, bales- u. t. pr. fludinafchanahm. Bee staigafchanas peebeedrojees kauschu pulks teef eedalihst it ka kas buhtu kara-wihru pulks. It desmit wihri dabuhn weenu desmitneeku, kas wineem jallausa, un desmitneeki atkal stahw sem augstakeem wadoneem u. t. pr. Schahdu fwehtu-staigatu eerikti eewehrojufchi awifchneeki to nofauz par ultramontanu karafpehtu un dohma, ka Franzija wehl ko peedfihwōhs, ja schahda rikfchchanahs nebeigfees.

No Raguses teef par to behdigu buhschanu, kas zaur Herzogowinas karu iszehlufchs, tā sinohts: Kari wifur atstahj behdigas un breefmigas pehdas, bet ne-aprakstamas ir tahs behdas un breefmas, kas iszehlufchahs zaur to dumpi Herzogowinā, kur tureenahs kristitee pawalstneeki fazehlufchees pret Turku waldibu. Raguses aprinki (Austrija) atrohnahs pahri par 4000

behgleem, kuru pulkâ ir 3000 behrnu un 1000 feeweefchu un firmgalwi, kas patwehrumu Austrijas rohbeschâs mekleufchi. Austrijas waldbiba ari issazijuse, ka wina behgleem lifschocht doht maifi. Sâhi labpraktiga waldbibas dahwana gan peeteek, noschelojamus behgus no bada-nahwes pasargabt, bet bes tam wehl atleekahs deesgan ko palihdscht, lai waretu nabaga feewu un behrninau behdas un zeeschanas masinaht. Lai nu to waretu isdariht, tad Raguses pilsehtâ fabeedrojusehs dahnu-komiteja, kas nu pahr mineteem behgleem schelhsirdigi gahda. Sâhi komiteja ari usazijnajuse zitus schelhsirdigus zilwekus, lai winai zaur labpraktigahm dahwanahm pee fchi zilweziga darba peepalihdscht. War gan dohmaht, jif leels tas pohsts tahdeem nabagu behgleem, kas tikai fawu failu dsihwibu glahbdami if fawas dsimtenes aisbehgufchi par rohbeschahm, pee ahrsemneekem patwehrumu un palihdsibu mekledami.

No Montenegro. Pa nemeera laiku Herzegowinâ firsst Nikolajs grib ari preefch fewis ko eeguh. Kamehr wina feewas-tehws Behters Bukotitschs Herzegowinâ pats ar fawu kara-pulku pret Turkeem karo un Herzegowineefchus peeruna, lai firstu Nikolaju issauktu par fawu wal dneeku, tamehr firsst farakstahs ar Turkiju, apsohldams kara ne-eemaisitees, ja winam kahds semes gabale tikschoht dohts. Bet schahda diwejada isturefchanahs fazehla pee Herzegowineefcheem ne-ustizibu pret winu, un ne-ustiziba wehl wairojahs, tad isdirida, ka firsst zaur fawu semi atlahwis Turkeem saldatus un prowijantu suthiht. Ari firsst pascha pawalstneeki nepeekriht wina dohmahm, ka zaur meerigu lihgfchann ko waretu no Turkeem panahlt; til farfch waroht kahdu labumu atnest. Kâ rahdahs, tad firsst ari teefcham pee Turku sultana neta naw isdarijs, jo winsch nu leeds Turkeem eet zaur fawu semi, un lizis zaur fawu adjutantu Kreewu general-konsulam Raguse faziht, ka winsch wairs nespohjht fawus laudis fawaldiht (prohti Herzegowineefcheem eet palihgâ). Ari ir fastahjusehs komiteja, kas naudu lasa preefch Herzegowineefcheem.

No Turzijas. Pah dumpi jeb karofchanu Herzegowinâ sinojohht newaram ihsti flaidras sinas pasneegt, jo no tureenahs nahf daschadas sinas; daschâs sinas atrohdam, ka Turki no Herzegowineefcheem tikufchi atkal fakauti, zitâs sinas atkal lasam, ka Turki wirsrohku dabujufchi. Tas nereti noteek ar kara-sinahm, ka tahs neweenadas laudis teek islaistas, jo katra awise grib ko jaunnu pasinoht un naw ikreises laika, dabuto kara-sinu pret zitahm sinahm noswert. Kâ Turkeem ar dumpineeku apweefchanu ihsti neweizahs, to jaw gan waram dohmaht, jo zitadi Giropas leelwalstis nebuhtu raudsijufchâs starp Turkeem un dumpineekem meerigu islihgfchanu eegrohsiht. Turku waldbiba lihko ari wehl zitadi Herzegowineefchus apmeerinaht, wina wisadi grib istikt bes zitu walstju peepalihdsibas. Tadeht waldbibas komisaram Serwer-pascham esohht usdohts, laudim zaur manifestu pasludinaht, ka wifas wineem notikuschas pahrestibas tikschoht zaur ihpaschu teesu ismellekas, un gahdahs, ka turpmal wini no wisadahm warmahzibahm paliks issargati, wisi par wainigeem israhdoschees tschinawneeki tikschoht strahpeti un no amata atlaisti. Sewer-pascha ir 22. Augustâ uf Mostaru atbrauzis. No wina tuhliht ohtrâ deenâ dabuhts telegrams sinoja: „Dumpineeki padohdahs leelâ flaitlâ un Turku saldati nekur ne-atrohn pretineekus; kâ zerams, tad kahrtiba buhs atkal eewesta, eekam wehl ahrsemju konsuti buhs sapulzejuschees.“ Waj Serwer-pascha par dumpineeku buhschanu

taifni spreedis jeb waj winam spreedumâ wislees, to mums apleezinahs turpmalas sinas, kas no Herzegowinas nahs.

No Palestinas. Pah tureenahs kristigu fkolhu buhschanu atrohdam daschas sinas „Rihgas basnizas lapâ“ (Fig. Kirchenblatt), kuras fche ihsumâ peeminesim. Ar ewangeliskikristigu fkolhu usplaukfchanu fwehtâ semê labi weizotees sem bislapa Dr. Gobata pahrsinafchanas; tagad jaw 1400 behrni teek fkolhâs mahziti. Jerusalemes draudse pastahw if 400 dwehjelehm, kura hm if fwehtdeenahs teek turetas septinas Deewa-kalposchanas tschetrâs walodâs. Wahju ewangeliskai draudsei sem basnizlunga Weser wadifchanas ir weena fkolha un diakonifu nams, zaur kuru teek gadâ apsohpti 800 flimneeku. un eefch Talita Kumi teek mahzitas un audsinatas 107 meitenes, Marijas fkolhâ ir usnemti 82 behrni, Schnelera bahrinu fkolhâ atrohnahs 70 puiseni. — Pah fkolhahm sinojufchi peeliksim ari ihju sinojumu pahr Betlehem. Betlehemes eedshwotaju flaitls fneedsahs jaw lihds 6000. Isgahjufcha seema bija lohti fihwa un zaur stipru leetus-lichfchanu dauds nami tikufchi isphstiti; kâ par prohwi Merza mehnesi nakti 14 dsihwokti fagruwufchi. Gazâ notizis tahds brihnifchiks atgadijums. Tur kahdâ istabâ guleja wihrs ar feewu un behrninau. Wineem guloht pa nakti eetezahs saglis, gribedams winus aplaupiht. Lai zaur behrna brehlfchanu wezakee netiktu usmohdinati, saglis panem fchuhpuli lihds ar behrnu un isnes to ahtrâ un tad eenahf eefchâ un fahf laupiht. Pa to starpu behrns usmohdees fahf brehlt. Mahte usmostahs dsirdedama behrnu ahtrâ brehjam, peejel fawu wihru un abi iset pee fawa behrnina ahtrâ. Tikko ahtrâ isgahjufchi, tē nams fagruhst un saglis teek noshts.

Wahr logifu, jeb kahrtigu dohmu islikfchannu daschâs Latweefchu raksteens.

III.

Pahr fkolhas behrnu ne-usmanibu.

(States N 34.)

Wifs Chrgleneefcha raksteens greefchahs ap to weenu punktu: ka naw wis wezaku waina ween, kad behrni un fkolhni netikli, bet ari fkolhotaja. — Bet prasim taf nu reisi: kas un kufsch tad tas tahds ir, pret kuru zeen Chrgleneetis karo? un kufsch tas eenaidneeks ir, kas wezakeem usbruhf, un pret kuru winsch wezaku aistahw? Mehs efam peerahdijufchi, ka Tschb. kungs wezakeem pawifam ne-usbruhf, — Tschb. l. tadeht newar buht wina apwainotais wainigais. Bet kufsch tad? waj kahdi sinami fkolhotaji? Jeb waj wifa tagadeja fkolhotaju kahrtâ? — Ne, ne! Tschb. l., Tschb. l! tas ir tas wainigais Chrgleneefcha azis, tam winsch wainas kâ fmiltis azis met; Chrgleneets pawifam naw Tschb. l. eenaidneeks; Deews pasfarga! eenaidneeks newar par eenaidneeku lehtâ prahtâ, taifnu teesu spreest! Ne, Chrgleneetis til aistahw nemahzitus, neskohlotus wezaku, — un newis Chrgtu draudse ween, ne — wifâ Latwija: jif tahlu Latwju mehle flan, lai Chrgleneefcha gohdu swan, kas fkolhotajus mahziht fahf un newainibai talkâ nahf! u. t. t. Mehs fche it klaji manam, ka Chrgleneetis ar Tschb. l. grib stridinu eefahft. Kamdeht winsch jawâ raksteena eefahfumâ zitadi buhtu Tschb. l. wahrdi nostahdijis? — Gau-scham teizams un brangs buhtu Chrgleneefcha raksteens, kad winsch wispahrigi buhtu rakstijis, bet newis it fewifchli Tschb. kungu apwainojis, itin kâ Tschb. l. buhtu teizis, ka pee behrnu

un ffohlfenu netiklibas weenigi wezaki ween tee wainigeel! Bet Chrgleneetis eet wehl tahtaku, un tani paſchâ rakſteenâ, kur Tſchb. kunga wahrd's ſpijê uſſpraust's, winſch runa no weenas ffohlfas, kur „ffohlfeni wiſu deenu fehſch ffohlfas iſtabâ, kur aiſ faltuma, dwanuma, netihribas un daſchadahm ſmalahm newar glahbtees.“ Kattris dohmigs laſitaj's taſ tuhlin nopratih's, uſ kuru puſi fehê wehſch puhſch. Bet Chrgleneetis eet wehl tahtaku, un ſtele tahtu ffohlotaju mallas ſkaldih't: „kaſ jaw dohma jawu gruhtu, bet augſtu un ſwehtu amatu, taiſni un riſtigi ſtrahdajis, kad winſch behrneem tikai no ſinaſchanahm rauga daud's eepuſt, bet par winu weſelibu maſ ko gahda.“ Zeen. Chrgleneetis taſ newar wehſâ runaht, kad tiſ ſwarigu apſuhdſefchanu laud's laiſch, tad tai ari wajjaga buht pamata, un kur fehê taſ pamats meſlejams, to meh's ari nopraſt waram. Par to pirmo Tſchb. kunga apwainoſchanu jaw eſam runajuſchi, un redſejam, ka Tſchb. kungs bij newainig's; tagad par paſchu preeſchmetu ſmallaki un it ihpaſchi pahſpreediſim, jo laiſam gan ſtarp zeen. laſitajeem reti, reti kaht's atradiſees, kaſ mehginatu faziht, ka fehê leeta, par ko tagad runajam, naw ta wiſuſwarigaka; jo tagad tauta runa par wiſu jawu nahlamibas zeribu, t. i. par jaunâs tautas peenahzigu audſefchanu, uſ kuras fehê mineta zeriba ſtutejah's.

Pawiſam newar un nedrihſt' faziht, ka pee behrnu un ffohlfenu netiklibas jeb wezaki ween, jeb ffohlotaji ween wainigi. Un kad kaht's ſchini leetâ wehl daud's ko runa un to tuhdat ne-atſihſt, tad winſch tuſſchus ſalmus kul, kâ es to it ſmalli peerahdiſchu. Ffohlfâ taſ ir daud's un daſchadi behrni: uſzihtigi un laiſki: uſmanigi un ne-uſmanigi; jautri un kuhtri; apkehrigi un ne-kehrigi; behrni no ffohlfoteem wezakeem un no neſfohlfoteem u. t. t. — Kad nu weena data no ſcheem behrneem ir tikli, ohtra data netikli, treſcha data tahtdi wideji, ne tikli, ne neweikli; un kad nu ſchinis dalâs atkal weens ir tiklaks un tikumigaks, neka ohtris, un ſtarp teem netikleem atkal weens ir wairak netiklis, ohtris maſak, u. t. t., — kâ tad nu war faziht, pee ſchahdas tiklibas jeb netiklibas ir wainigi ffohlotaji jeb wezaki! Ikkattris, kam Deew's maſ ween jehgas dewis, taſ nojehg's, ka fehê leeta pawifam jawadi apraugama, un ka kad kahtu reiſ ffohlfu pahraudiſitaj's ar ffohlfeneem naw uſ wiſadu wiſſi pilnâ meerâ, bet par wajjadſigu atrohd, tohs uſſkubinaht, waj nu jautrakeem buht, jeb uſzihtigakeem, jeb uſmanigakeem, ka tad tuhlin newar kleeht un breht, kad waj wiſâ Baltijâ atſkan: ta ir ffohlotaja waina, ta ir wezaku waina! — Kad ffohlfas behrni ir netikli, tad ir abi pee tam wainigi, gan ffohlotaji, gan wezaki; bet kattris fa-wadâ wiſjê. Bet kad meh's par ffohlotajeem un wezakeem gribam teeſu ſpreeſt, tad meh's tohs wiſ newaram wiſpahrigi noteefah't, jo taſ ne muſſcham newar notikt! — bet tad mums it fewiſchki kattris behrns un wina wezaki, un ikkattris ffohlotaj's it ſmalli ja-aprauga, ka lai weenam jeb ohtram, jeb abeem pahri nedaritu. Kurſch war tiſ keepig's buht un beſ pretirunaſchanas apleezinaht, ka wiſi neſfohlfotu wezaku behrni ir netikli, jeb it fewiſchki, netikli ffohlfeni? Un kurſch atkal uſnemſees apgalwoht, kâ wiſi mahzitu, jeb ffohlfotu wezaku behrni ir tikli un kreetni ffohlfeni? Waj daud'reiſ naw peediſhwoht's, kâ ari un akurat neſfohlfotu wezaku behrni, bija tee kreetmaſee ffohlfeni? Un ohtradi, ka behrni, no ffohlfoteem un augſtu mahziteem wezakeem, bija tee wiſuſſiktakee ffohlfeni, un palika par palaidneem, lai gan bija pee ſlaweteem ffohlotajeem un aumeiſtareem ffohlfâ gahjuſchi. Wajjaga taſ iſſchkiſt behr-

nuſ un ffohlfasbehrnuſ: tee behrni, kuru buh's mahjâs netikli bijuſchi, tee ari ffohlfâ buh's netikli, lihdiſ kamehr ffohlotajeem ar leelu puhlinu iſdohſſees, tohs par tikleem pataiſih't; bet kad ir ffohlotajeem ar wezakeem rohku rohka ja-eet, t. i. ko ffohlotaj's behrni firidi eedehtsi, un par ffohlfas laiſu lohpi un apwakte, to ari wezakeem wajjag wehrâ nemt un par to ruhpeteees. Bet waj taſ noteel? Waj wezaki palihdiſ ffohlotajeem aplohpt, to jauno, lohlfano ſtahdinu, kaſ ffohlfâ pohſteht's un uplohpt's, apalſch ffohlotaja uſtraudiſchanaſ gan kâ ahbelite pee meeta peeſteet's, auga un peenehmah's, — bet no ffohlfas wakâ tizis, tikpat kâ no meeta wakâ atraifiht's lohziſch, katram wehjam un autai par ſpehli paleel, lihdiſ kahtâ rihtâ, dahriſâ fehtmalâ, nolauſt's pee ſemes gul. — Deewam ſchehl, wehl tee laiſi naw atrahluſchi, kur wezaki ar laiſnibu ffohlotajeem rohku ſneeg's, un teem winu gruhtu, ſwehtu amatu zaur miſhligu preti nahſchenu un peepalihdiſibu atweeglinah's! Schini brihdi wehl daud's, daud's wezaki atrohdah's, kaſ ffohlotajeem nepalihdiſ, bet turpreti to, ko ffohlotaj's ar gruhtu puhlinu panahzis, iſpohſta, un ffohlotajam wina gruhtu amatu wehl jo gruhtaku dar! Klauſait weena peediſhwojuſcha, ffohlotaja wahrdus, kaſ jaw weenu zetorkdalu gadaſintena ſchini amatâ ſtahwejis un gan ari kahtu wahrdinu ſchini leetâ lihdiſ runaht war: „Kur tad ffohlotaj's lai ar luſti un preeku pee ffohlfeneem ſtrahda, kad leelaka data behrnu wezaki ffohlotaju par jawu leelo naidneeku tur, kuras wair's iſbeht newar? Daud's behrnu wezaki ffohlotaju akuraht eenihſt un newar eeredſeht, it ka ffohlotaj's pee tam buhtu wainig's, ka ikkatram jaw's behrns ffohlfâ jaſuhta un kaht's graſis par to ir ja-iſdohd. Kad nu taht's behrns, kaſ jaw mahjâs pawifam nekahtigi ir audſinaht's tizis un leel's palaidnis palizis, kad nu taht's tohp zaur mahzitaju ffohlfâ uſnemts, tad praſi zil winſch mah't? „Wanam jaw tikpat buh's reiſ ffohlfâ ja-eet; ffohlfas jaw tikpat iſbeht newar: — tur jaw winſch war gramatâ mahzitees, — kaſ man dataſ! —“ Tee ir tee wahrdi, kuruſ ffohlotaj's no behrnu wezakeem, — wiſuwairak mahſtehm, dabu dſirdeht! Nu ſahz nu ar tahtu mahſtes lutekliti ploſhitees! Kâ tad tu winu ſtrahpeſi? Leez winam kaktâ ſtahweht, tad winſch paleel wehl jo trakaks, un taiſa ziteem preeſchâ johkus un pigohruſ, kad lai Deew's paſarga! — Atſtahj to beſ puſdeenas maltites, tad winſch jaw eepreeſch ſew ir nobahſis maiſi ahriſâ jumtâ! Gribi tu ſtrahpeht, to tu nedrihſti, jo ffohlfas wezakais preeſch wiſeem behrneem (pateſi!) ffohlotaju norahj, ka tam naw brihw neweenam behrnam ne pirkſtu aiſtik. Un ja ffohlotaj's tomehr kahtureiſ pahrwelk pah'r nu-guru, tad ir nelaima tuhdat. Ffohlotajam tihri zit's nekaſ ne-atleel, kâ tahtu ffohlfenu iſ ffohlfas iſtraidiht, bet wezaki to ween jaw gaida! kad eet ar dehlinu tuhlin uſ zitu ffohlfu, kur tam teel wala dohta; bet wiſulabal gan paleel mahjâs, un pirma ffohlfâ nu ir ſlitka un ffohlotaj's nu teel gahnih't's un lamaht's kur tiſ war! Nu, ffohlotaj's, ſtrahda nu ar preeku, no wiſas firid's!

Waj fehê wehl naw behdiga buhſchana, zeen. laſitaji, kaſ daſchâs widâs Deewamſchehl wehl noteel? Un ka taſ teeſcham taiſniba, taſ ſirmgalwiſ katru azumirkli ir gataw's apleezinaht. (Turpmal beigum's.)

Herzogowina.

(States N° 34. Beigum's.)

Kâ wezâs laiſâs ta ari wehl tagad kriſtig's ſemneek's nebauda Herzogowinâ nekaht's teeſibas, nekaht's taiſnibas.

Winfch newar stahtes nelahdös (trohna) amatös, wina leezibu pret Turku teefu preefchä nepeenem un naw neweena teefaskunga wiä Turkijä, kam buhtu preefch wina fchehlabahm dsirdoschas aufis. Teefu aprinki Herzegowinä tä isdaliti, ka nabaga kristigam zilwekam, kam darbs jastrahda, naw fpehjams uf tahtu teefas weetu staigacht ar fuhdsibahm.

Weenteefigs zilweks gan waretu dohmaht, ka ifkattris kristigs zilweks, ifkatträ kristiga waldbiba Ciropä firfnigi wehlfes un firbigi gahdahs, lai kristigeem brahteem Turkijä nafias un fpaidi beigtohs. Bet neka! Kad muhfu augsta waldbiba preefch kahdeem diwdesmit gadeem sohvenu iswilka preefch apf peesteem kristigeem brahteem Turku semä, nahza Anglija un Franzija Turkeem palihgä. Angli toreis stahstidami stahstija, ka Turku waldbiba pate ar laiku dahwinaschoht wiseem saweem pawalstneekem brihwibu un taifnibu, kahda wijäs gaismotäs Ciropas walstis atroh dama.

Wifu to, sinams darija un eestahstija til tadehl, ka Angleem kabatä labums atlez, ja Turku seme tahda pastahw, kahda ta ir. Bet lai walstis pastahwetu, naw til ween lä faldi wahrdi un afs sohbens preefch ahrigeem pretineekem wajjadfigs — nepeezeeschama ir nauda. Uri naudu dewa Anglu naudineeki Turku waldbiba pilnahm reefchawahm. Bet neba fchi nauda bija fchlinkota. Angli nehma par to — 10%—40% ja 50% par gadu.

Weegli no Angteem miljonus patapinajufchi, Turki nedohmaht nedohmaja jawä walsti lo kahrtigaki eegrohsibt; Turku waldbiba fahla pehdigä laika wehl lepnaki dsihwoht, wehl wairaf naudas neleetigi ifschkehrst. Tagad jaw til tahtu nahzis ka Turku waldbiba — pehz Anglu paschu isrehkinajuma, — ja ta grib gohdigi, pehz nolihguma, wijäs gada prozentes par tapinatu naudu atlihdsinaht, tad tai buhtu ja-atdala lihds $\frac{4}{5}$ no wifahm walstis eenahfchanahm if gadus. Lihds fchim Turku waldbiba taifija if gadus jaunus paradus, lai prozentes fpehtu aifmakfacht; bet tagad wairs neweens negrib no jauna doht Turkam. Ko nu dariht? Neweens ministeris wairs nehmaht Turkijä waldbiht. Ministerus Turku sultans tagad ahtrakti maina, neka pee mums gohdigs lungs sawus futscherus, weenu atlaisch ohtru peenem. Behdigi wehl atleek ta pazeetigala flauzama gohws — paschi pawalstneeki. Bet lo no pehdigi ifflauktas gohws wehl flaukt? Ka winai facht par dauds pahri dariht, tad ari ta facht neschehligam un eenihdetam flauzejam ragus preti greest. Herzogowinä jaw kristigu eedfihwotaju rahi pret Turku kruhts. Bosnija fchee rahi ari kust. Zitäs pawalstis til gaida uf isdewiga brihscha. No kristigahm ahrsemehm nahf dumpineekem wifads palihgs. Wifäs tas no rahda uf galu.

Behdigi peelifim wehl kahdas fihlakas sinas par Herzogowinu paschu. Schi semite gul pee Austrijas rohbeschahm, nehahl no juhras, wina dsihwo kahdi 270,000 eedfihwotaji, kuru, lä jaw eefahkumä fazijam, pa wifleelakai dalai kristigi un pehz tautibas Serbi. Seme tur kalnaina un maf apstrahdata. Kalni, no kureem daschs pazetahs lihds 6000 pehdü augstu, ir aplahhti ar kalkainu semi, kas dauds uhdena eefuhz. Daschas upites par scho semi tezedamas, peepefchi pasuhd un kahda zitä attahlä weetä attal strauji pluhsdamas parahdahs

Herzogowinä reds til wifwairaf fluju meschus; til daschäs eeleijäs, tur uhdenä fanesis augligaku semi, aug brangaki stahdi.

Gaisf fche naw weseligs, jo wasaras karstums fche ahtri pahrewerschahs seemas aufstumä.

Ahrsemueekam, kas ar scho gaisu naw apradis, ahtri fche peemetahs drudfis, kas to wifu muhschu ne-atfahj. Ribtu dalä, kuru kalni wairaf aiffarga no wehtrahm, laudis strahda semes darbus — kohpj maifas labibu, linus un kanepes. No dahrfu kohkeem fche aug ahbeles un pluhmes. Retäs weetas audfina ari tabaku. Bet wairaf fche eedfihwotajeem atlez labums no lohpeem; ihpaschi zuhtas fche fastohp leekeem bareem; uf ahrsemi no fchejeenes iswed labi dauds zuhtu farus. Ar Austriju, kas schai semitei tuhlin aif rohbeschahm, Herzogowinas laudis wifwairaf tirgojahs. Austrijas nauda tel Herzogowineefchu rohläs; uf Austriju wini tur deefgan labu prahtu, jo Austrija tuhlin aif rohbeschahm mahjo tautas brahli (Serbi), kas tur brihwaki neka fchee Turku dalä. Tahs eewehrojama fahs pilssehtas Herzogowinä ir: Mostara un Trebinja. Trebinja ir tas leelakais zeetofnis Herzogowinä. Tahda ir ta seme, kur tagad kristigee pawalstneeki ir fahlfufchi kahjäs zeltees pret sawas netizigas waldbibas warmahzibas.

Brihwsemneeks.

Pahr Sandwihnas salu fehniina zelofchann uf Amerikas fabeedrotahm walstim.

Sandwihnas jeb Hawaiijs falas atroh dahs leelä jeb klufä juhrä stary Australijas un Afijas un Amerikas pajaules dalahm, kuras fastahw no fchetri leelakahm un fchetri masalahm falahm un ir ihpascha fehniina walstis. Wina leelumä ir kohpä 348 geograffijas kwadrata juhdses ar 63—64000 apdsihwotajeem, stary kureem flaita kahdus 5000 fweeschneekus. Schai walstei ir tilai 475 deenesta pastahwigu saldatu.

Schihf falas atrada leelais juhrü brauzejs Kruhts 1778. gadä. Zaur winau preefch kugofchanas derigahm ohstahm, jauko klimatu un eenihtneeku laipnu isturefchanohs pret fweeschneekem, tahs tapa no Ciropeschu pretfchu kugeem beschi apmekletas un dauds Ciropeschu apmetahs tur uf dsihwi. — Winau eedfihwotaji peenehna driht no fweescheem eenahzejeem attihstifchanohs un mahzijahs pehz Ciropeschu wihfes dsihwoht, un kad winau waldbneeks, Kumeamechas, jeb Dameamechas I, kuru Angli par Sandwihnas salu Behteri Leelo nofauza, bija no 1784. lihds 1819. wifas falas weenä walsti saweenojis, tad winas fahla ar apbrihnojamu ahtrumu isplaukt. Tagad fchi walstis ir jaw kahdus weenpadsmit gadus mantojama walstiba, ar no pawalstneekem iswehletu parlamentu, kas par walstis likumeem gahda.

Pagahjufchä gadä fenakais kehniufch Sunalilos, nomira dserschanas fehrgai padewees, pehz tilai weena gada waldbifchanas un wina tehwahrahla dehlä Kalafauwa mantoja trohni. Jaunais kehniufch ir no salu wezo waldbneeku dsinumä. Winfch tika 12. Februari 1864. no parlamenta weenbalsigi par kehniinu iswehlehts. Winfch ir 16. Now. 1836. dsimis, ir wihrs wehl pilnös spehka gadös, flaits no auguma, ar patihkamu laipnu feiju un gudrahm dedfigahm azim. Kamehr winfch ir waldbiht fahzis, winfch ir pilnigi israhdijees, lä ihfäs waldbonis, kam sawas walstis un tautas selfchana un labklahfchanahs ruhj. Winfch ir ari pawidam labi mahzihts un isgliftohts, un ar Ciropas walstu likumeem labi eepafinees. 1863. winfch ir apprezejees ar Kameamecha meitas meitu, flaito un laipno Kapiolauwi. Schis jaunais pamelnais kehniufch ir tohti lahrijs bijis, ar pasauli ahrpuf sawahm falahm eepa-

sihtees, jo wiensch sahla tuhlin pehz krohneshanas us Ameri-
 kas fabeedrotahm walstim zehoht, ar to noluhku, ar tureenäs
 waldbibu draudfibu shegt. 28. Nowemberi wiensch eebrauza
 San Franziska un pakawejahs tur feshi deenas leelo pil-
 sehtu un winas ohstu apskatidams un wehra leekamas eetai-
 fes labi eewehrodams, un tad brauza ar ihpafchu preefch wal-
 dineekeem taistitu wagoni pa dselszetu gar Burlingtonu us fa-
 beedrotu walsts galwas pilsehtu Waschingtону, tur to presi-
 dents Grants par sawu weesi usnehma. Wisä sawä zela
 wiensch rahdija laipnibu un tika ar zeenishanu pawadihts.

Kamehr wiensch fabeedrotäs walstis weesojahs, wiensch pa-
 wadija sawu laitu wizu labi apskatidams un eewehrodams.
 Winfch apmekleja fshohlas, spitatus, fabrikus un fabeedribas
 ihpafchi jaunako laiku atradumus: telegrafus, dselszetus, ga-
 rainu kuzus u. t. j. pr. Janwara mehnescha beigäs, kad
 wiensch bija wehl daschas zitas leelakahs Amerikas pilsehtas
 apmeklejis, wiensch dewahs no Waschingtonas atkal zela us sawu
 walsti. L. M.

Sihki notifikumi is Nihgas.

(Jauna industrija.) Dhtrudeen fch. ned. Andrei Kruh-
 minfch is Bahrbeles preefch kahda schihda eeweda Nihgä ah-
 bolu wesumu un preti bujaneem, tur tagad ahbolu firgus, pa-
 lika stahwoht. Te nu winam peenahf diwi labi gehrbufchees
 lungi un wina firgu apluhkojuschi no ta prafa lai 1 rubli
 scheem makfajoht jeb to buhshoht us polizeju west. Schee
 esohf no lohpu aistahweshanas beedribas un tapehz, ka wina
 firgam kallis farihwehts, fchee to strahpi usleekoht. Nabags
 wihrs buhdams tas nu lohti luhdsahs, lai lungi fcho reisi pee-
 dohd, bet kad tee peeluhgtees nelahwahs, tad tas fohla puf
 rubli, ar ko tee pehdigi ari ir meerä. Kad nu semneeks puf
 rubli ir aismakfajis, tad tas luhds, lai jel schim kahdu kwih-
 tinu isdohdohf, jo warbuht wehlati waretu ziti lungi no lohpu
 aistahweshanas beedribas peenahft un wiru ohtru reisi no-
 strahpeht. Minetee lungi ari nebija flinki kwihstinu isratfihf.
 Kad nu N. K. mums fcho gadijumu stahstija un to kwihstinu
 rahdija, tad mehsh tuhliit peenahzam, ka tee teikuschees lohpu
 aistahwetaji ir krahpneeki ween bijusch, jo us kwihstinas zite
 nelas nestahweja, ka tikai kahdas bes sinas strihpinas. To-
 mehr mehsh turejam par sawu peenahkumu pee lohpu aistah-
 weshanas beedribas preefchneeka no-eet un par fcho leetu is-
 runatees. Tur nu gan sinahf dabujam, ka kahdeem wihtreem
 ir usdohfs us tam luhkotees, ka flimi firgi neteek bruhketi un
 kad tur kahdu fastohp, to teem zaur gardawoju jaleek aishwest
 pee Schilling f. us Dinaburgas trakteera eebraufshanas weetu.
 Kur tad tas par flimu noteikts firgä teek no lohpu ahrista apfka-
 tihfs un kad tas pateefi flims ari ahristehfs. Sinams ka firga
 ihpafchneekam par ruhmi un baribu, täpat par ahristeshanu
 pascham ir ja-aismakfa. Teem nolikteem usrangeem esohf klahf
 leezibas sihme, kas wini ir un fchi sihme teem ari ir ja-us-
 rahda, kad to kahds prafa. Naudu nemf teem newa brihw
 ne tik wehl kahdu strahpi kaut kam uslift. Tapehz fargajatees
 no krahpneekem. R. Th.

Luhgshana.

Gfmu eewehrojis, ka par 27. Juni, kas ir par 7 guletaju
 deenu daschadi spreesch un daschadi dohna. Bet ka redsams,
 tad gandrihs neweens ihsti nesin, ko fchi deena nosihme. At-
 rohдахs laudis, kas par to pawisam ehrmigas un dihwainas
 leetas stahsta, bes ka paschi ko sinatu. Lai nu fchi leeta reisi

fkaidribä buhtu, tad eedrohschinohs luhgt, ja kahds par fcho
 deenu pilnigu isfkaidroshanu war doht, tad lai ir tik laipnis
 un pasneeds to „Mahjas weefim.“ Ari zeen. redakziju pase-
 migi luhdsu, tahdai isfkaidroshana ruhmi atwehleht.

Gribu zereht, ka isfkaidroshanu fagaidifim.

R. Matfcherneeks.

Sina pahr usfaukteem Nihgä.

Behtera- un Dohmas-basn.: Dr. med. un praktifls ahriste
 Paul Hampeln ar Emmu Charlotte Diewel. Dreimans Paul Hein-
 rich Borst ar Wihl. Mide Sprohje. Kaufmans Alef. Karl Schwarz
 ar Henrieti Schesler. Semkohpjis Christ. Rob. Berner ar Bertu
 Marie Fürgens. Bahrwaldneeks Ernst Redlich ar Annu Ella
 Mohrmann. — Fehkaba-basn.: Friseeris Antons Daniel Wer-
 bighy ar Paulinu Amalie Belau. Strahdneeks Wihl. Ed. Neumann
 ar Engelini Kasweit. — Gertrudes-basn.: dsess-zela fchinow-
 neeks Joseph Heint. Art ar Mariju Rosenberg. Mührneeka selts
 Frig Lannebaum ar Wihl. Amalijn Specht. Muzneeka-jelis Georg
 Antes ar Amaliju Dor. Lehnhardt. Strahdneeks Dahw Dimsehn
 ar Karol. Vogel. Jesus-basn.: Mahju-ihpafchneeks Jaunis Egle
 ar Joh. Elisabeti Steinbelt jeb Steinhard. Adwokats Kahrlis Grau
 ar Mariju Neuland. Zimermanu selts Aug. Hahn ar Augusti Hem-
 pel. Dreimanu-selts Heinrich Christoph Günther ar Pauluu Frie-
 deriku Stübner. Stuhmanis Herm. Seehardt, faukts Adamsohn ar
 Paul. Amalie Sophie Meschann. Jahra-basn.: Fabrikas strahd-
 neeks Indrik Zibrul ar Mahrgreetu Treymann. Sulainis Jakob
 Wolff ar Trihni Ahbols. Strahdneeks Adam Kohlis ar Kath. Bluh-
 mann. Strahdneeks Frig Weinberg, faukts Steinberg, ar Kath. Laps.

Draungeem un passhstaneem sawas deribas ka faderinatee pahru

Ernst Plates.

Fanni Rank,

dsim. Schmidt.

Wisejums.

Izgahjuscha M. w. numerä 34 ir missees, prohti „Pa-
 faules stahstu grahmata“ nemalka wis 60 kap., bet 50 kap.,
 jo apgahdatajs fcho jaunu druku, kas ar peelikumumu no
 1861—1875 ir pawairota, ir nolizis par 10 kap. lehtaki,
 prohti us 50 kap., lai fchi, mahjas-kaudim ka ari fshohlahm
 deriga grahmata jo weeglaka buhtu pee-eijama.

Redakzija.

Grahmatu sina.

Behrnu draugs. Jauna pirma lassshanas grahmata preefch
 pagasta fshohlahm, apgahdata no E. Schröber, Salas drau-
 des mahzitaja. Pirma dala, stiprs wahlds eeseeta, malka
 30 kap. Atkalahrdeweji un fshohlotaji, kas wairat effemplaru
 nem, dabu pelnas-daku.

Pamahjishana Kreewu waloda. Sarakstijis Laubes
 Indrikis. Ohtra pahraitista druka. Birmais fshohlis. Malka
 30 kap.

Pafaules-stahstu-grahmata. Ar dauhf bildehm puschlota
 jauna druka, pehz muhsu laiku wajjabshahm pahraitista, ar
 peelikumumu no 1861. lihfs 1875. gadam. Stshohlahm un mah-
 jahm lohti deriga. Malka eeseeta zeetäs wahlds 50 kap.

Widjemes weza un jauna Laika-grahmata us 1876.
 gadu ir gatawa un manä druku-namä un grahmatu-bahpe
 dabujama. Laika-grahmata ir ar 9 bildehm puschlota un
 malka ne-eeseeta 5 rubl. par simtu, eeseeta 10 kap. gabala.

Ernst Plates.

Sludinafchanas.

**J. Malmberga un beedra
Maškawas tehju = magasihne,
Rihgā Kauf-eelā Nr. 18,**

peedahwa wifu labatahs

ihstas Karawanēs-tehjas
par 160, 180, 200, 250, 300 kap. mahzina un dahgat.

10

Leel-Eseres muisčas walbifšana dara wifseem sinamu, ta tas tirgus Leel-Eseres muisčas fahini gadā tani

29. un 30. Septemberi

tapš noturehts.

Preefch Dhošeenes pagasta-fkohlas, Kalzenawas draudšē, teel

fkohlotajs

mellehts. Tee turi scho weetu peenemt gribetu, teel ufaizinati tani 6. Septemberi preefch pufdeenas Dhošeenes walstis-mahja ar sawahm atestahm peeteittees. Lohne ir 150 rubl. f. un fkohlas-laihs fefchi mehnefchi.

Dhošeenes walstis-walbifšana, 16. August 1875.

Preefch Bosendorf pagasta, Umurgas draudšē, ir weens

effamineerehts fskohlotajs

tuhlin wajadfigs; tadeht teel ufaizinati tee, las gri-betu scho weetu peenemt wifwehlati ar sawahm atestahm lihbs 25. September f. g. te pee schihs pagasta walbifšanas deht notafifšanas peeteittees.

Pagasta-wezatais: A. Dhošolin.
Strw.: Th. Dhoš.

Skohlotaji,

las wehletohs Rastranes pagast-fskohlotaja weetu peenemt, teel ufaizinati lihbs 10. Septbr. f. g. Rastrane pee lihbschintiga fskohlotaja Suppes Jahua peeteittees.

Alpteekera mahzetli

teel sem labem nolihgumeem us widus Kreewiju paghreti. Tuwakas sinas pee pulstenu taistaja Adalb. Berg, Sinderu-eelā Nr. 9.

Weens pikeeris teel pagebrehts Stabu-eelā (Säulenstr.) Nr. 57.

Weens pectnis pawahrs

ar labahm lezibahm teel mellehts. Japeteizahs waj nu Stalbes muisčas jeb Rihgā pee J. Brehm L., leel-lahs Aleff. - un Elisabethes-eelu stuhri, Erasmus mahja.

Jauni zilweti 15 lihbs 16 gadus wezi, kam patitohs atfleghu-kaleja amatu mahzitees, war peeteittees Belgawas Ahr-Rihgā, pirmā Ambaru-eelā Nr. 18, Bauera mahja, pee atfleghu-kaleja meistera Pfeiffera. 2

Staltes-muisčas tiks no 15. Sept. lihbs 1. Oktober 1875. 20 semneetu mahjas pahrdohstas. Birma eemalfa ir 40 rubl. f. us latra dahlbera. Tuwakas sinas pee muisčas walbifšanas.

Weena jaun-usbuhweta mahja

ir pahrdohdama Maškawas Ahr-Rihgā, jaunā Keep-neetu-eelā Nr. 52.

Weena jaun-usbuhweta mahja

ir us Abgeles kalna Marien-eelā Nr. 6 pahrdohdama.

Weens jauns darba-firgs

ir pahrdohdams us Maškawas leelo eelu Nr. 132.

Weens labs darba-firgs

ir lehti pahrdohdams Pehterburgas Ahr-Rihgā, leelā Sahgu-dfirnawu-eelā Nr. 6.

Weens putnu-fans

ar ihfu spalwu, labi mahzihts, ar labu degunu (nahsim), las us weetu stahw un palat nestreen, kad ari 2-3 gadu wezs, teel preefch pifšanas mellehts no sintu- (bifu) kaleja G. Dumpf Rihgā, Gelfch-Rihgas leelā Smilfchu-eelā Nr. 14.

Weens stalis

preefch 10-15 firgeem ar leelu scena behninu un wifhwolti, ir tuhlti isihrejams. Tuwakas sinas Maškawas Ahr-Rihgā Jaunā-eelā Nr. 13.

No jenzures atwehlehts. Rihgā, 29. August 1875.

Drehts un dabujams pee bilfchu- un grahmatu-drehtetaja Ernst Plates, Rihgā, pee Pehtera bafniz.

Tē klahst peelikums ar sludinafchanahm.

**Pak-kambaris
un pehrwu = bohde
pilsmuishā Zefwainē.**

Sameem fundehm zaur scho daru sinamu, ta esmu nupat dauhs wifadas jaunās prezes dabujis, tā: labas schweifgar-fohles teel pahrdohstas par 23 rubl. pudā, Hemlok-fohles par 24 rubl., justes par 26 rubl. f., konfetes Nr. 1. par 880 kap. pudā, kartunu 10 ohlektis par 1 rubl. f., tuhlu, bufstinu un ohder-drehbes, dselst, tehrautu, juschkas un schibberus. — Petroleums teel muzahm un fshoņem par lehtu zenu pahrdohst; — tā ari man ir isdeweess auschamus-deegus (twistu) no Englandes wifadās pefrives par lehtu zenu eepirt, wifadas dsiju-pehrives, par kuzahm waru galwot ta buhs labas un lehtas, — tā ari dauhs wifadas zitas mantas, kuras ihsumā newar aprakstih.

Ritriku swaru un mehru, tā ari lehtatu zenu ap-fshlidams tā zitur, kuhstu wifus, tam tahdas mantas ir wajadfigas, manu andeles weetu apmelleht. Zefwainē, 18. Augustā.

J. Rutkowsky.

Zeenigus pirzejus zaur scho daru usmanigus us sawahm apatschā peeminetahm prezhem, ta sinams tas laihs buhs drihs klahru, kad ar sehllahm gandrihs katris fainneeks us Rihgu braults. Tad grihu peemineht lahdas prezes, kuras pee man war dabuht, tā:

**sittes, sahli, tabaku, petroleu-
mu, dselst, naglas, grahpus,
(pohdus) schibberus, juschkas,
plihstes, wilnu, pastalu-ahdas,
tshabas un firgu-leetas.**

Schahs peeminetas prezes dabuseet pee manim itin labas, gauscham lehtas un apshohu ari kreetnu apdeenefchana.

D. Essiedt,

Ahr-Rihgas Kalku-eelā Nr. 14.

Pulstenu-taistajis

Joh. G. Kundt

ir sawu pulstenu-bohbi no Kalku-eelas us

**Smilfchu- un Sirgu-
eelu stuhri,**

Karpowa mahja, pahrzehlis, un usluhos sawus draugus, lauzineekus, wianu ar sawahm wajadfibahm pa pilnahm apmelleht un no wina leela pulstenu trahjuma wifadus pulstenu par lehtu zenu ar appalwofchamu pirt.

**Whdens-fkaidru petroleumu
muzas un bleka lanās pahrdohd lehti**

Kamarina bohde

pee rahtuscha.

Damslaiwa

Express

braults no ohrdeenas, 26. Augusta sahloht schahdus brauzeenus stary Rihgu un Dinamindi:

No Rihgas: pullst. 6 1/2 no rihta, " 10 3/4 " " 3 pehz pufdeen.
No Dinamindes: pullst. 8 1/2 no rihta, " 12 1/2 pufdeenā, " 5 pehz pufdeen.
Damslaiwa apitur ari pee Mithgrawa un zitahtm apturamahm weetahm.

Rihg. Latw. beedriba.

Swehtbeen, tai 31. Augustā

dantschu-wafars.

Biletēs preefch beedreem 30 kap., dahmahm 25 kap. un fwefcheem lauzineekem 80 kap. ir pee tases dabujamas.

Beedru kohrtas ir usrahdamas. **Cefahkums** pullst. 8 1/2 watarā; beigums pullst. 2 nakti. Nams tiks flehts pullst. 3 no rihta. **Kahrtibas komifija.**

Schujamas mashines

no 15-185 rubl. gabalā, preefch mahju buhfchanas tā ari preefch wifahm amatneetu wajadfibahm pahrdohd sem appalwofchanas ar rakstu

J. Lüth,

Nr. 9 leelas Smilfchu- un Bruhweru-eelas stuhri Nr. 9. Schujama lohtwilna, abatas, eka.

Ta drehbju

pehrwefchana un drufaschana

las agraki bij Stahrnu-eelā Nr. 2, atrohahs tagab Minz-eelā Nr. 1, tur tur agraki bekens Deubnees bija, un te teel kafati, wabmala, wilna un bohmwilna lehti un labi pehrweta un drukata.

A. Danziger.

Wahtes un muzas

preefch alus un spirtus daschahds leelumds pehz latra wajadfibas teel us pastefschanu ahtri fagatawotas Maškawas Ahr-Rihgā, Artilleri-eelā Nr. 10, pee

J. Dambiht.

Latweefchu teaters

Bilfchemmishā (Zefwaines dr.) tai 14. Sept. f. g. Istrahdihs: Dauhs trohtfchana no neetekem, no A. D. Meitas puhrs, no Apfehn. Cefahkums plst. 5 w Pehz tam weefibas wafars.

No polizejas atwehlehts.

Sludinaschana s.

Rihgá, Kauf-eelá Nr. 8.

Peter Orlowa

Maskawas tehju magasihne,

Kauf-eelá Nr. 8,

peedahwa sawu nupat no Rischni-Nowgorodes pafauls tirgus dabuto fri-
scho tehju no wisuteizama labuma.

Peter Orlowa tehju magasihne

no 15. Juli sch. g. fahloht nebuhs wairis wezâ weeta, bet tai paschâ eelâ
4 nami tahfaki № 8.

Rihgá, Kauf-eelá Nr. 8.

Rihgá, Kauf-eelá Nr. 8.

Rihgá, Kauf-eelá Nr. 8.

Kreewu

Krusas=apdrohshinaschana s=beedriba,

bibinata 1871mâ gabâ,

apdrohshina wisadus lauku-roshojumus pret krusas-
slahbi par lehtahm un nepahgrohsamahm prehm-
jahm. Klahatlas sira dabujamas un apdrohsh-
inaschana teel preti nemtas

Rihgá	pee Daniel Minus	tunga
Zehfís	" W. F. Erdmann	"
Walmeerâ	" Th. Zoepffel	"
Walfâ	" Carl Koch	"
Zelgawâ	" Riccop un beedra	"
Kulbigâ	" Ferd. Westhorn	"

Mutknes pilsemuischâ pee Wold. Straufs tunga.

See pee

Rihgas hipoteku beedribas

peestahjuschees immobiliju ihpashneeki teel zaur scho
lughiti, pirndeen 1. September sch. g. pullst. 7 walarâ
Wahzu amatneetu-beedribas sahle us

fahrtigu pilnu sapulzi sanahft.

Deenas-fahrtiba:

- 1 Rewisijas-komisijas siraas.
- 2 Bidsche (Budget) preefch 1876.
- 3 2 rewisijas-komisijas lohzele iswehleschana.
- 4 Direktzija.

Uhdens=dsirnawas.

Kausas muischâ, Baltas kreise un Palzmares
draudse, no Surgeem 1876. gada tiks uhdens-ds-
rnawas ar diwi gangeem us ilgakeem gadeem is-
rentetas: tikai tahdam melberam, kas panemahs ar
sawu kapitalu jaunu dambi un daschadas jaunas
ehlas turpat usbuweht un labinahft. Uhdensspehs
ir tahds, kad waretu daschabus werlus wehl eerit-
teht. Gelfsch August un September mehnescha sch. g.,
kur dsimis leelstungs muischâ buhs, war pahrluh-
lofchana un notaisichana wislabal notikt.

Bohdes-pahrzelschana.

Been. publikai zaur scho daru siramu, ka es sawu
grahmatu-feetawu no Skahrnu-eelas us leelo Wis-
eelu № 22, Mendes mahjâ, esmu pahrzehlis un luhbsu
ari us preefchu man beesht darbu pafleht.

Ar zeenichanu

R. Mylius,
grahmatu-fehjejs.

Krohna Wobmes-muischâ, Smiltenes draudse, teel
5000 ahbotu kohki

par 35 kap. gabalâ pahrdohiti. Ta pahrdohschana
eeahfahs tai 26. September; agrati neteel kohki
isdohti.

Besteenes muischâ,

Zehsu kreise, teel tiin thres, diwreil us ohglehm pah-
wiltts spiritus, kur preefch stwra brandwihna pufe
uhdens klahf lejams, pa 7 rubl. 50 kap. f. par wedri
pahrdohis. Pirzejeem, kuri leelakahm dakahm pirftu,
tikl wehl lehtal apreshnahfts.

Rohlas= un Gopeta tukamahs-maschines,
wehtijamahs= un effelu-maschines,
weenjuhgu kohka-arklus,
diwjuhgu dselsa-arklus, Zelgawas isstahde
ar fudraba medali apdahwinati,
Angl. superfosfatu ar fatura-aggalwo-
fchanu, pehz politehnikas ismellefchanas,
rohlas schujamahs maschines, 7 rubl.
gabala, pahrdohd

Biegler un beedris,
leelâ Pils-eelâ № 19.

Linu= un pakulu=dsijas

wisds numurds teel pahrdohstas
B. Eugen Schnakenburga
kantohri, Rihgâ,
leelâ Pils-eelâ № 1, preti birshas namam.

Wisu augstaki apstiprinata

Nehwales andeles=banka

ar weenu

nodalas=banku (Filiál) Bernawâ.

Grunts=kapitals 1,000,000 rubl.

Muhsu darboschanahs aifneedsahs us wisuwisadahm kredites, naudas= un welfelu-darischanam, bet ihpash mehs darbojamees ar:

- 1) preefchanu un pahrdohschanu no wisadeem walts-papihreem, ahzhjahm, obligazijahm un ziteem wehrtis papihreem,
- 2) naudas aishdohschanu pret drohshibu no wehrtis-papihreem un prozehm,
- 3) welfelu distonterefchanu,
- 4) naudas= un wehrtibu-usglabafchanu un pahrwaldifchanu, kas priwattaudim, teefahm, beedribahm, jeb zitahm atklastahm eeriktehm un kafehm peeder,
pee tam beedriba ar wisu sawu mantibu galwo pret uguns= un saglu= breefmahm,
- 5) naudas=noguldischanas pretinemfchanu us telofchu rehntimnu sem intrefchu atlihdstinaschanas 4 prozentes par gadu,
- 6) naudas=noguldischanas pretinemfchanu us nofazitu= un nenofazitu=terminu pret tam lihdsigu intrefchu atlihdstinaschanu sem bankfcheinu isdohschanas.

Schihb bankfcheines war us katru naudas= sumu pahri par 100 rubl. waj nu us kahda wahrda jeb ihpashneekta tikt israhstitas, un wisas teefas,
atklahstas eeriktes un kafes drihfti tahs pahri kapitala=noguldischana usleatht.

Intrefchu malfschana par naudas=noguldischana ir schim brishcham tahda:

- par bankfcheini Lit. A us 3⁰/₁₀ prozentes par gadu, tas ir 1 kap. par deenu par katru fcheini no 100 rubl.,
- par bankfcheini Lit. B us 4⁰/₁₀₀ prozentes par gadu, tas ir 1²/₁₀ kap. par deenu par katru 100 rubl.,
- par bankfcheini Lit. C us 5⁰/₁₀₀ prozentes par gadu, tas ir 1¹/₁₀ kap. par deenu par katru 100 rubl.,
- par bankfcheini Lit. D ar luponeem ar latra laika aikauu 6 mehneschu usfajifchanu us 5 prozentes par gadu.

(Bankfcheines Lit. C., kas us 1 gadu un ilgaki ir israhstitas, nef 6 prozentes intrefchu par gadu.)

Schê klahf peeminam, ka tahs nupat minetas bankfcheines it ihpash deigas preefch kapitalu=noguldischanas preefch priwattaudim, tapehz ka
kapitala pajaudeschana zaur tahm nelad newar notikt, jo banka arweenu ir apnehmusehs, to pilnigu kapitali ismahfahft, us kuru bankfcheine israhstita. Pa-
luschana, fahbegschana jeb zitada lahda nojuschana us wahrou israhstito bankfcheinu neames ari ne us kahdu wisfi kapitala= jeb intrefchu slahde, jo tahdas
bankfcheines, ja to wehlahs, war 6 mehneschu laikâ tikt mortiseeretas, un banka tad ihpashneeklam isdohd jaunas bankfcheines us to paschu sumas leelumu.

Mehs isdohdam naudas=shmes (Anweisungen) us Pesteburgu, Maskawu, Rihgu un us wisahm zitahm leelakahm pilsfchahm eelschsem u. t. yr.
ka ari trates un akkreditiwus (Tratten und Accreditive) us ahrsemi. Tapat mehs distontereejam wijadus lupones no Kreewu un ahrsemes walts= un dsel-
zoku=aisdowu=papihreem, industrijas papihreem un filu grahmatahm ari jaw preefch notezejucha termina.

Muhsu bankas likumi ka ari plashcha isstaidroschana pahri tahm jo fwarigahm darischanu nodalahm teel pasneegti bes malfas.

Nehwales andeles=banka.

Wehrmanna un dehla

Mihgas dsels = leeschana, maschinu = fabrika un fugu = buhweschanas weeta

Mihlenhofe (Mühlenhof) pee Mihgas

ir pehdigâ laikâ tâ pawairojusehs, ka tai katrâ laikâ ir eespehjams wifu leelakohs maschinu darbus us-nemtees un ihfakâ laikâ gatawus taišibt; prohti:

Damf-machines un damf-katlus wifadas sortes, lihds 300 frgu-spehla,	brankušču., brušču., gehreschanas un dšrnawu-ceriktes,	tschuguna reeres preešch damfa, uhdens un gahsas-ecwilkschanahm wifaddš leelums,
damf-fugus ar maschinehm un talleem peh; wifadeem muduleem, lihds 300 frgu-spehla,	lokomobilijas un semtohpibas machines, uguns-sprizes un pumpus wifadas sortes ar damfi un ar rohfahm bruhlejamas,	kapu-krustus, monumentus un dselsu-schogus,
damf-ahmurus un ramas,	amatneeku rihku machines, kâ: drehbentus, urbschanas-machines, ehweleschanas, frehs-, grohpu-dsenamahs-, zaurumu-duramahs- un bleka-greeschamahs-machines, walzes u. t. pr.	dselsa pawiljonus, jumtus, trepes, balkonus, baldachines un wahrtus, dahrsa-, mahjas- un fehka-lectas,
damf-sahgu dšrnawas ar guloschem gate-reem un rinku sahgeem.	damfa- un uhdens furinaschanas-aparatus,	tschuguna krahfus, laminus un gaisu zauri nelaisdamas krahfus-durwis.
Turbines un uhdens-ratu-daitus,		

Apstelejumi teef muhsu fabriki, kâ ari kantohri Mihgâ, Kauf-eelâ Nr. 3, no kahda fabrika tehnikera preti nemti, kursch ari wifas wajadšigas sinas pasneegs.

Adrese wehstulehm: Wöhrmann & Sohn, Riga. Adrese telegrameem: Wöhrmann, Riga.

7 Lühra un Zimmerthala 7 leelakohs krahjums schujamu maschinu,

Mihgâ, leelâ Smilšču-eelâ Nr. 7.

Schujamas machines preešch skrohderem u. t. pr. no 47—100 rubl. f. n. un majalas ar rohku greeschamas par 35 rubl., kâ ari preešch šaimneezehm no 15 rubl. šaktoht. Grover un Baker, Imperial, Singer ir tohti škaitas skrohderu-machines. Mehš ar šahm jaw andešejamees šahdus 7 gadus un nemam tahš is šahm labatahm fabrikahm un tabešt ari dabujahm Mihnes istahde pirmo medali.

Par wifahm maschinahm mehš wairak gadus pilnigi galwojam un peesuhdam bes makkas us pagehreschanu zenu-rahditajus ar bildehm un dohdam katram pirzejam pamahzišchanu wina waloda drufatu lihds.

Zühr un Zimmerthal,

Mihgâ leelâ Smilšču-eelâ Nr. 7.

Maudas-papihrus.

Ušbewu biketes no pirmas un ohtras isleeneschanas Widsemes un kursemes atšalamas un ne-atšalamas šihlu-grahmatas, banbiketes, instrupiones, Celsch-Mihgas un Ahr-Mihgas 5 1/2% šihlu-grahmatas, wifadas dselsu-zeku atšijas un obligacijones un t. pr. pehst un pahrohd peh; latra laika wehrtibas.

C. S. Salzmann,

kantoris Mihgâ, Kalku-eelâ, „Stadt Londones“ traf-teeri, apakšhejâ tahšchâ.

Breešch issargaschanahs pret leefas-sehrgu

un pret tablaki isplatišchanahs aistlaweschanu teef peedahmahs:

šahls-škahbe preešch eelšchligas bruhles, **Fransušču-ela** (Fransosenöl) preešch lohpu apšmehreschanas,

Karbol-škahbi (Carbolsäure) un **flor-kalki** preešch štalu šmalu isnihižinaschanas.

Wišš šchee augšchâ minete lihdselki ir weenumeh; dabujami

Alfreda Busch

apteeku-prezu un pehrwu-bohdê, Mihgâ.

No 15. Augusta šch. g. tiks

Sahweenas muišchâ

un

Westeenes Kahle-krohgâ

nowilts šwiritus, šchellens un šmalu dšbreeni no

Partul muišchos fabrika

par fabrika-zemu pahrohti.

Žeen. publikai zaur šcho daru šinamu, ka pee manis war dabušt par lehtu zenu wifadas sortes šchampanera, kâ ari wifadus putodamus (museereedamus) uhdenus un limonabi, rumu, konjaku, wifadas wihmu sortes un t. pr.

Šauns šchampanera fabrikis

pee wezeem Semes-wahrteem, Karpowa mahjâ.

D. Schmidt.

Pulstieni

labi nowilts un wiktigi nošetei, ir leelâ iswehše arweemu dabujami

Adalb. G. Berg

pulstenu-bohdê,

Sinderu-eelâ Nr. 9.

G. Janšohna

pulstenu-bohdê, leelâ Rehninu-eelâ Nr. 3,

(Kalku-eelai blakus),

peedahwa ar apgalwošchanu štiprus žilindera pulstenuš no 8 rubl. šaktoht, antera pulstenuš " 12 " " selta tungu antera pulstenuš " 25 " " dahmu pulstenuš " 19 " " žeenas pulst. ar štundu šitamo " 3 " " kâ ari selta plateeretas, šudraba un talmi pulstenuš fehdes, atšlehgas, medalonus, kompajus u. t. pr. Wifadas pulstenuš šataiššchanas teef us apgalwošchanu isdaritas.

No žensures atwehčhts. Mihgâ, 29. August 1875.

Deilehts un dabujams pee bilšču- un grahmatu-driletaja Ernst Plates, Mihgâ, pee Pehtera basnijas.

No polizejas atwehčhts.

Trihsfahrtigi fohdihts.

(States № 31.)

Septita nodata. Rahju stahstis.

Veelszefsch, netahk no Limbergas muishas, mudscheja fcho-deen no laudim. Wini nahza gan braufschus, gan kahjahm, gan jahfchus. Tagad bij tapat ka preeksch peezeem mehnefcheem laudis fapulzejufchees — bet us preezigu dshwi. Limberga muishah tapa kahsas turetas.

Sehts widu bij dauds lauschu fapulzejufchees. Bija jauka Oktobera mehnescha deena. Sehts widu spehleja musika. Jau-nekti un jaunelles danzoja. Tagad bij pulkstens 10. Ween-padmitos waijadseja laulafchanai fahktees. Wehl tikai trubka mahzitajs un radi no pilsehta. Bruhtgans staigaja aplahrt wifus apfweiznadams. Bruhte fehdeja weefu-kambari gresni isgehrbusehs. Katrine stahweja pee winas.

„Ne-efi jel tik behdiga, mihta Ana,“ fajija Katrine, „tu aplaimosi fawu wihru ar fawu labo firdi!“

„Katrin, waj tu mani us preekschu ari tapat mihlefi ka tagad?“

„Sinams! sinams! mihtais behrens.“ Wina fkuhystija tahs fkaistas bruhtes peeri. —

Weeni rati bij sehts widu abraufuschi.

„Mahzitajs!“ fajija mamsele. „Man ja-eet winfch apfweizinaht. Kad laulafchana fahkfees, tad tikai tu winu dabusi pirmreis redseht.“

Bruhte palika weena pate.

„Bet fur tad tas treschais fohds?“ runaja wina pate pee fewis. „Tam waijag nahkt, un winfch ari nahks. Al schehligais Deews, waj tu man newaretu to trescho fohdu noweht?“ — Wina nogrima behdigas dohmäs. Durwis atwehrah. Schulzis eenahza.

„Beidsoht, beidsoht tatschu es tewi, Anin, dabonu.“ Winfch winu noskuhystija un tad ahtri aifgahja. — Wina bij atkal weena pate. Breesmigas, tohti breesmigas pagahjibas biledes mohzija Anu. Tas lihkis winä breesmu nakti stahdijahs winai preeksch azim, ar fawahm fahneebtahm luhpahm un eekrituschu waigu. — Tas bij breesmigi. Atkal peebrauza rati. Kaufmanis bija abrauzis ar fawu gaspaschu, schulza mahfu. Wif apfweizinaja Anu firsniigi. Bruhtgans bij tohti laimigis.

„Wini wif tewi firsniigi mihlehs, mana mihta Anin!“

Wina bij atkal ar winu lihgsma. Wehl weenreis.

„Kapehz brahlis Indrikis naw nahzis?“ prafija schulzis fawai mahjai. — (To adwokatu fawu Indriki.) Schwahgeris islikahs, ka kad fo sinatu.“

„Tu gan fo fini, schwahger?“

„Winfch tikai mums lika teikt, ka winfch laika buhfoht fche.“

„Mahsin Henriete, deefin kas tas gan buhs?“

„Laikam kahda pahsteigfchana preeksch tewim.“

„Waj tikai Franzis nebuhs lihds?“

„Warbuht, bet es neko no tam nesinu. Pehz seerendel stundas mehs to dabufim finah.“

„Kas tas ir par Franzis, mihtais Ernest,“ prafija bruhte.

„Mans brahlis. Winfch bij ahrprahstigs palizis. Tagad winfch ir iswefelejees un buhs fche pee mums.“

„Waj winfch jaw ilgi tahds ir?“ prafija Ana.

„Buhs jaw kahdi fefchi gadi. Wina weenreis neischehligi apfaga — —“

„Al Deews, Ana, kas tew kaisch? Peedoht, es no tam wairs nerunafchu.“

„Stahsti tahlak Ernest,“ teiza Ana wehl drebedama.

„Ne, ne! tas tew kerahs pee duhschas. Waj tu wari man to peedoht?“

„Bet stahsti jel luhdsams tahlak!“ fajija Ana.

Ernest stahstija.

„Mans brahlis bija weena pilsehtina gastufi flims palizis. Weenu nakti bij no weenas neischehligas laupitajas apfagts tapis. Tahs laupitajas tehls ir winam deen' un nakt' preeksch azim. Bet wina prahts bij no ta laika fajuzis.“

Ana Eberhart, ne Ana — Eifenhart, wairs newareja schaubitees, ka wina ta pate fagle ir, par fo Ernest runaja. Un wina tomehr fanehmahs tahlak iswaizah, ka pee falma turedamahs.

„Ka tawu brahli fawu?“

„Franz Althof.“

Franz Althof! Tas wahrds stahweja winas ismekleschanas aktis (teejas rakstos). Wina sarahwahs.

„Un ta fagles bilde ir winau traku padarijuse?“

„Ja bij fagle, Ana. Es tew drihftu patefubit teikt.“

„Ja, ja!“

„Bet Ana! Tu jaw mirsti! Kad es nelaimigais tatschu buhtu klusi zeetis!“

Wina wehl weenreis wareja fanemtees.

„Man jaw ir labak,“ fajija Ana. „Eij nu tikai pee weefem. Es gribu wehl druzjin atpuhstees.“

Winfch aifgahja pee weefem.

Wina uslehza.

„Ko nu?“ Wif pagalam! pagalam! Treschais fohds ir jaw klah. Al, fchis fohds ir tas breesmigakais! Al Deews, al Deews, waj tu to leetu newareji zitabi grohsiht. Bet ne! ne! es ejmu leela grehzneeze! Ko nu lai es eefahku? Al Deews, al Deews! Ernestu un Katrinu, tohs labakohs zilwekus es taf newaru apfmeekla likt. Prohjam no schejeenes! Prohjam! —

Wina eegahja lehni gutama istaba, atflehdsa kahdu kumodi un isnehma weenu peleku apgehrbu. Tas bija tas pats apgehrbs, ar kuru wina bij atreisofufe. Weens mäs naudas-rulitis bij tur klah. Tahs bij tahs atleekas no winas zela naudas. —

Wina apwilka tahs pelekahs drahnas. Panehma ar to naudu un uslika few reifojamo melno uhti. — Tad isgahja lehni gangi. Sche neweena nebij. Wina atdeiva labasdeenas muishai un wifai fawai laime. — Pa tam bij ziti rati abraufuschi. Ari adwokats bija fche. Ana gahja ahtri pa gangi. Weens fwefchs wihrs nahza winai preti. Winfch bij tomehr winai passhtams. — Wini tuhlin pasinahs.

„Fagle!“ winfch fawu.

„Al wifuschehligais Deews, tas ir Franzis, Ernesta brahlis.“

Wina aifstrehja winam garam. Wina apfedsa gihmi ar abahm rohlahm. Laulafchanai waijadseja fahktees. Wif mel-leja bruhti. Wina bij pasudufe. Gangi stahweja Franzis. Winfch bij atkal ahrprahstigs.

„Ja fagle!“ fajija winfch. „Ja, ja, fizat man, ta fagle ir fche.“

Wina gars bija aptumfchojees. Tomehr winfch runaja pa-

teefibu. Nu wisi to leetu atfina. Bahris feewu bija redse-
jufchas weenu fweſchneezi pelehkās drahnās par mahjas pa-
kalejahm durwin iſejam. Wina bij uſ ohſoleem un tad uſ
meſchu aiſgahjuſe. —

Limbergu ſchulza muifchā wairš lahſas nebij.
Tas bij treſchais ſohds!

Aſtota nodaka. Wehl reiſ tuktuhſcha ſtahtšs.

„Waj zeetumneeks war ari pehz tuktuhſcha atpakat ilgotees?“

Tuktuhſcha direktoris bija ſawas amata dariſchanas pret
pulkſten ſeptineem wakarā beidšis. Winſch gahja zeetuma ſkohl-
meiſtereeni, Hartman kundſi, apmelleht. Bija wehtraina Ok-
tobera mehneſcha deena. Tuktuhſi wiſš bija rahms. Wiſi
zeetumneeki jaw bija pee meera. Direktoris eegahja ſkohlmei-
ſtereenes iſtabā.

„Nu, kà jums klahjabs, mihta Hartman kundſe?“

„Labaka gan eſ emu, bet ſpehla wehl truhkſt. Tomehr
drihſ ween eſ atkal ſawu amatu, kà zerams, ar preeku wa-
reſchu ſahkt.“

„Un eſ,“ runaja direktoris, „neka jums newaru palihdſeht.
Eſ gan biju waldiſchanai rakſtijs, lai jums palihga ſkohl-
taju gahda, bet ſchodeen eſ dabuju rakſtu, ka mana luhgſchana
teel atraidita. Kad Deewš jel mums atkal tahdu zeetumneeki
peewefſtu, kà Anu Giſenhart.“

„Ne, direktora kungs, uſ tam mehš newaram zereht,“ ſa-
zija ſlimneeze.

„Jums ir teeſa,“ Hartman kundſe.

„Tahdu ſirdi un iſglihtotu garu ſchē tuktuhſi redſeht, ir
lohti ſahpiġi.“

„Al,“ Hartman kundſe ſazija, „kad winai tikai labi klah-
tohš. „Wina bija mana labaka draudſene.“

„Man jums kahda behdiga leeta ir jawehſti. Jaw preekſch
trim deenahm ir ſchē weena Giſenhart kundſe atſuhtita, dehl
palaidigas apfahrt klejoſchanas un ſagſchanas, kà aktis rak-
ſtihtš ſtahw.“

„Nana tehws ir man to jaw ſtahtſijs. Papreekſch eſohht
winai labakas deenas bijuſchas. Al Deewš, kad ta nu Anas
mahte buhtu! Wai! wai! Direktor kungs, luhgtu, applau-
ſchinajatees pehz tam tuwaki! Tahš dohmas mani tagad
deenahm un naktim mohza!“

„Eſ jums to ſchowakar paſinoſchu,“ ſazija direktors un
gribeja jaw eet. Tē weenš zeetuma ſargš eenahja.

„Direktor kungs, laukā ir ſweſcha kundſe, wina wehlahš
ar jums runahht.“

„Waj ſchē tuktuhſi wina grib ar mani runahht?“

„Ja. Un kad wina dſirdeja, ka juhš, direktor kungs, pee
ſkohlotajas eſohht, tad ta gribeja, lai eſ winu tuhlin pee jams
wedohht!“

„Kà winu ſauz?“

„Wina ſawu wahedu neteiza.“

„Waj juhš winu nepaſinat?“

„Ne!“

Zeetuma ſargš nebija tē wairaf kà trihš mehneſchus.

„Wedat winu ſchurp!“

Zeetuma ſargš gahja.

„Al Deewš, kad ta Ana Giſenhart buhtu!“ ſazija ſkohl-
meiſtereene.

„Warbuht, ka wina ſawu mahiti mekle!“

„Ne, ne,“ teiza ſkohlmeiſtereene, „ta wina newar wiſš buht.“

Zeetuma ſargš atwehra durwiš. Ana Giſenhart eenahja.

„Ana!“ iſſauza direktoris un ſkohlotaja reiſā.

„Waj juhš pateeſcham ſchē atkal eſat?“

„Ja, eſ atnahzu ſawas deenas tuktuhſi pabeigt. Tikai
tuktuhſi ir man meerš, preekš un laime. Eſ zitur nekur ne-
waru buht.“

Wina pahreezahš pahr ſkohlotaju. Winaš aſaras krita
uſ ſlimneezeš waiga.

„Zuhš buhſeet atkal draudſene,“ ſazija ſlima.

„Un waj eſ jums drihſſtu atkal par palihgu buht? Tam-
dehl eſ ſchē atnahzu. To eſ jums gribeju luhgt.“

„Un weenu palihga ſkohlmeiſtereeni mehš akurahht meklejam,“
ſazija direktors. „Nu mums waldiſchanas palihga wairš naw
waijadſiġš. Iſtabinu un koſti — mehš jums paſchi wareſim
dohht. Paleekat, paleekat ſchē mihta Ana. Zuhš mums eſeet
ſpehzigš palihgš pee to til dſiti nogrimuſchu zilweku labo-
ſchanahš. Deewš ir juhš mums ſuhtijis.“

Wina palika. Ana atrada pehz teem trim til breeſmigeem
ſohdeem wiſu, to til wina wehlejahš: laimi, meeru un preeku.
To wiſu wina atrada zeetumā. Wehl weenas gruhthas ſah-
peš winu ſchē ſagaidija. Ta preekſch trim deenahm ſchē at-
woſta kundſe Giſenhart bij pateeſi Anas mahte. Wina bij no
weena grehla eekſch ohtra kriteuſe, kamehr pehdigi eekſch wiſa
kauna bij nogrimuſe. Winai ar waijadſeja zeetumā beigteeš.

Wina par laimi drihſ beidſahš. Winai uſbruſka breeſmiga
karſona ſlimiba. Ahreſtš teiza, ka winu newarohht wairš glahht.
Meitai wairš newareja flehpt, ka winaš mahte ſchē ir. Di-
rektors noweda winu patš pee tahš mirejaš.

Mireja ſazija:

„Al, tu ar ſchē eſi? Eſ tewi gribeju uſmelleht. Eſ doh-
maju, kà tu pehz tawas atlaiſchanas no tuktuhſcha wehl par
bagatu un augſtu kundſi buhtu palikuſe. Bet kad nu tas kà
ir, tad nu man ziteš nekaš wairaf ne-atleek, — kà mirt!“

Meitaš rohkāš wina aiſgahja uſ muhſchigu duſu.

Wehl mums ir kaš no Limbergu muifchas japeemin. Kaš
ſchē atnahht, atrohn weenu nabagu brahtu pahri. Schulziš
Erneſt Limberg ir jaw preekſch laika par firmgalwi paliziš.
Winſch wada ſawu brahli Franzi, kurſch ſawu prahtu un
ſapraſchanu wairš naw atdabujis.

Erneſtam waijaga winu tai gangi weſt, kur winſch Anu
Giſenhart bij eerandſiġš. Tē winſch ſala nopeetni: „Schē
bija ta ſagle! Tu man to wari brahl tizeht.“ — Tad wini
eet laukā un paſehſchahš apakſch ohſoleem. Ahraprahtigaiš
ſpehle ar ſuhnahm. Schulziš ſklatahš ar behdigu waigu uſ
to weetu, kur winſch pirmoreiſ bij Anu eerandſiġš un no wi-
naš „ja“ wahedu dabujis.

Ari Mamſele Katribne wehl dſihwo. Wina ir nogahjuſe
ehrbegi dſihwoht, un neweenš winu tur neredſ. Tas tapehz
bija notiziš: Limbergu muifcha bija tomehr zitaš ſamilijaš rohkā
nahluſe. Schulziš bij to muifchu ſawa ſchwahgera, ta kau-
mana dehlam norakſtijs. Tas jaunaiš wal dneekš jaw ſchē
dſihwo. Winam palihdſ wina jauna, mihliga feewina. To
ta mamſele newar redſeht. Rai gan radi, tomehr wini ir preekſch
winaš ſchini muifchā ſweſchneeki. Wina bija gan daudſ lo
ſpehjuſe panefi un pazeefi, bet to til ne. —

Ana Giſenhart ir pehz ſkohlotajas Hartman kundſeš nah-
weš pate par zeetuma ſkohlotaju palikuſe un ſtrahda tur par
leelu ſwehtibu. — Wina neſinaja neko no Limbergu muifchas.

Wina ar pehz tam nemas neklauschinaja. Labi tai! Tā wina war arween ko labaku dohmah. Wina ir gruhti, tohti gruhti zeetufe. Kam tad nu winai waijadseja fweſchu nelaimi un fweſchas behdas uſ fewim nemt un ar to ſawu ſirdi apgruhtinaht; jo zeetumā wina atrada preeku, laimi un fwehtibu ſtrahdaſchanā — Deewa meeru dſihwoſchanā. —

Si Wahju-walodas tulkojis E. Silbeits.

Dabas ſtatijumi Gmundner-eſarā.

Auſtrijas Kamergut kalnōs.

Mehs tē ſawā Latwijas tehwiā maſ ko dabujam ſtatiht dabas jautumus un raibumus. Ne tē augſti kalni, ne dſitas grawas, ne eſari kalnu ſtarpōs u. t. j. pr., kā Wahjijā un ihpaſchi Auſtrijā un Schweizōs. Tagad til par weenu tahdu weetianu druſzin peemineſchu, par Gmundner-eſaru, Wirſ-Auſtrijas Kamergut kalnōs.

Aplahrt ſcho eſaru ir augſti un ſtahwi kalni, kaħdus mehs ſawā ſemē nekur nedabujam redſeht. Tohs ſtahwakohs ſauz Traunſtein un Sonenſtein. Pah ſcheem nekahds zelſch newar pahri eet. Semezzelſch tur nobeidsahs, un kaſ tahlat gribeja tilt, tam waijadseja laiwā kaħpt un aplahrt leeceem kalnu-rageem abraukt. Ta nu gan nebija wiſ til patihlama leeta: no rateem uſ laiwu un no laiwas pehz pahru juħdſchu brauzeena atkal uſ rateem kraħmetees. Bet neko newareja dariht. Gautini, kaſ tur pa tahm kalnu-ſtarpahm aplahrt dſihwoja, nebija til ſpeħzigi, ka ſpeħtu teem wareneem augſteem kalneem ko waj nolauſt, waj zaur iſſalt un tā zetu tur zaur-taiſiht. Wiſſliktak bija ſemā, kad eſars nebija aiſſaliſ, tad nabaga zeemi tā bija iſſchirt. ka nedſ dariſchanās, nedſ zitā kaħdā wiħſē kā wareja ſatittees; un taſ teem lautineem bija par leelu ſlahdi.

Kamehr eſars un wiſ taſ kalnu apgabals no zetotajeem un bagatakeem zilwekeem netapa dandſ apmeklehts, tamehr jaw bija japaleel kā bijis. Bet kad fweſchi zetotaji ſcho no dabas briħniſchu weetu ſahla wairak apmekleht, ziti bagati zilweki tur uſtaijija waſaras-namun un zitaſ patihlamā apmeſchanahs weetas, tad taſ tā wairā newareja palikt. Tapa noſpreeſts, ka gar eſara malu waijag wiſgaram zetam eet, pee ka ſinamſ, to augſchu un ſtahwu kalnu deht, weetam waijadseja eſarā-malu ar almineem iſmuhreht un weetahm gar beeseem kalna-rageem tuneli (zetu) zaur iſjirſt, weetahm ſtarp diweem ſchaureem ſtahwumeem wirſus bija japahrwelwe, lai no augſteem augſtumeem nobrukdami almini un wiſadi gruwefchi zelimeektus ne-apſtahde un zetu ne-aiſber un neſamaita. Taſ bija warens darbſ! Kaħds tur zaur-zelotajſ ſcho weetu uſ ſchahdu wiħſi aprakſta: „Ir weħrts redſeht ſcho eſaru un wina ar wareneem kalneem apraditu apgabalu. To kalnu-augſtumi ir neſaredſami un wina iſſkate ir lohſchi ſchauſchaliga. Wiſwairak taſ cetaiſihts zelſch gar eſara malu ir weħrts redſeht. Katris ſohlis ir ar gruhtu puhlinu un titai ar mahſlibas palihgu no klintim iſdabuhſts. Weetahm ir leeli augſtunti noakti (nozirſti), weetahm eſara dſita mala ar almineem peegahſta un peemuhreta un tad droħſchſ zelſch wirſu uſtaifihſts. Mehſ brauzam zaur wairak iſmuhreteem un iſjirſteem (zaur klintim iſſkateem — iſurhteem) tuneleem, un tā iſſkata no teem uſ aħru bija waren janka un briħniſka. Peeleem ſteħkeem brauzahm pa beeſu un kreħſlu no balkeem taiſitu junt-apakſchu. Un kad gribejam waijah, kam to tā waijaga?

tad atbiſdeja riħbeſchana un ruħſchana no augſcheneſ, no almina gabaleem, kaſ augſcham no klintſ-ſeenahm no nokareem noluhſt un ſemē rit, uſ to juntu, pah muħſu galwahm un tad eſarā eelſchā. Sirds nodreb to klaufoteeſ. Babriħſcham eeſkan atkal zita ſchnahſchana auſis. No augſtahm ſtahwahm klintim nogahſchahs awoti, upites un leetus-gahlaſ, un taħs ſtraumes ſkreij kraħdamā pah to juntu un muħſu galwahm eſarā eelſchā. Eh, kā taſ kraħ! Zaur garu ſteħti pa tahdu ſchauſchaligu un pakreħſlu juntu apakſchu zaur iſbraukſchi, eebrauzam augſti iſwelwetā klintſ-ſahlē, kaſ riħb un no atbalſſ ſkan, ka taħs balſiſ nebuht ſapraſt newar. No ſchahdas welwetā tunela ſahleſ ar johni iſbrauzam uſ paſcha eſara malu, ſklairā bebeħſ gaiſā: uħdeniſ mumſ pee paſchahm kaħjahm, turpat mumſ aiſ muguras ſtawāſ, lihds debeħſ ſilumeem augſtaſ klintſ-ſeenāſ, un aiſ eſara tahdi paſchi klintſ-ſtahwumi, ragu ragaini, kantu kantaini un augſjo augſti, ka weetahm ne no mahkoneem newar atſchirt. Apakſchā paweetahm ar kupleem ſaleem meſcheem apſegti, augſcham wairak ſtahwi un pliki. Sonenſteina kalnō, neſin, waj no kaħda pahrgalwneeka, waj zaur kaħdu nelaimigu likteni ir tiħziſ aiſdedſinahts un tā iſ- un nodedſiſ, ka iſſkataħs bruħnſ un melnſ. Nodeguſchi lohku ſtumburi wehl ſtahw augſti jo augſti, un ſatruħdeſchanai un kriſchanai wehl ſtipri preti turahſ. Zil ilgi tee tā wehl tureſeeſ — kaſ to war ſinaht! Un laiſam gadu-ſimteneem aiſteħeħſ, eeſam ſchee oglaini, no weħtraſ iſpuħſch un no leetus iſgrauſti klintſchu-wirſus kaħdureiſ atkal apſinoſeeſ, ta ſuhna ſatruħdeħſ par miħſtu ſemeſ-kaħrtu un tad uſ taħs ſahlē augt ſahle un jaunſ meħſ.

Pa eſaru brauka ſehgelu laiwas un twaitoni uſ preekſchu un atpakal, no tureem tā iſſkate uſ teem apartejeem kalneem ir maleriga.

Weenā weetā, tur zelſch teeſcham uſ eſaru iſnah, ir aħtrſ lihkuſ; tur uſ paſchu to ſtuhri ſtahw no klintſ iſjirſts lauwa zetabuhwei par peemianu. Apakſch tā ir eezirſti gadawezumi, kad zelſch eeſahkts un pabeigtſ buħweht.

Zelſch gar eſara malu gan nau garſch, bet til bagatſ ar iſſkatehm, ka to nebuht newaru aprakſiht; ari taſ zelſch pa eſaru ar twaitoni ir weħrtigſ toħ augſtus, graħwainuſ un ragainuſ kalnuſ apluhkoht.

Kad tajā apgabalā ſtarp zeemeem un muſchahm eebrauz pawaſari, kad ſneegſ uſ kalneem kuhſt, tad ir briħnumſ ko ſkateeſ, ka uſ wiſahm puſehm no teem augſteem ſtahwumeem uħdeniſ ſtraumehm ſchnahdamſ un putodamſ ſemē nogahſchahſ un ſaulē daſchadi laiſtahſ un atſpiħd.

Tahdi apbriħnojami dabas-ſtatijumi ir zitaſ ſemēſ, no luraħm mehſ ſcheitan ne ſapnoht neſapnojam un japahrteek ar to, ko aprakſtōd laſam waj nobildēſ ſkatameeſ; un titai re-tajam, ko Deewſ ar bagatibu fwehtijis, ir palautſ ar paſchu azim to dabigi ſkateeſ.

K. E.

Ziħdſzeetiħs wiħrſ.

Kaħda uſ miſchanaſ gultu gulēdama ſeewina un tuwu ſawu ſtundianu manidama, ſazija uſ ſawu klah ſtahwedamu wiħru: „Kad wiħrin miħlaiſ buħſchu aiſgahjuſe, tad Tu wari, ja til gribi, weħlaki prezeteeſ.“

„Do jaw ſeewin ee eſmu iſdohmajis,“ atſazija wiħrſ, „jo ka til Lewi buħſchu paglabajis, tad tuhliht braukſchu prezi-bahſ pee Dſenu Zſeſ.“

R. M.

Gradi un feedi.

Rā ne- apdohmigam flahjāhs.

Keisera Kārlis V., kas Lutera laikā waldija pahr Bahziju, Spaniju, Holandiju u. t. pr., no Tunijas (Seemelu Afrikā) atpakaht nahldams zetoja zaur Kalabriju (Leijas-Italiā) un Neapeles pilsfēhtu, dauds labuma laudim daridams. Kad winfch Kalabrijā labibas neredseja un winam tika fajihts, ka seme efoht pa dauds kalnaina un grahwaina preekfch labibas fehshanas, tad winfch pasteleja no Bahzijas rudsus, kas fchē itin brangi isdewahs, un wehl tagad tur teel wispahrigi kohpti un par „Germano“ teel fāukti pehz tahs semes, no kureenas atwesti. Laflawas pilsfēhtas rahte fapulzejahs, lai waretu apfpreest, ko gan keiseram par to waretu schkinkohht. Daschi no wineem gribeja ananas auglus, bet ta leelaka puse pastahweja us tam, ka wajagohht dahwaht ihpafchu sorti wihges, kuras seemā us fālmeem usleek, lihds Merz mehnescham (kurā laikā ari keisera nahza) tā usglabatas teel gatawas un ir tad gauschi gahrdas.

Keisera fanehma fuhthohs gauschi laipni un flaweja dahwato auglu fkaistumu un prasija, waj wineem wehl dauds tahdu auglu efoht. „Al,“ pilsfēhtas prahtigakais atbildeja, „mums jaw ir tik dauds, ka mehs tohs juhlahm dohdam.“ — „Ko!“ keisera issauzahs; „fchē Zuhfu wihges atpakaht!“ un to fajidams meta runatajam weenu wihgi taišni gihmi.

Pils-faime darija pehz keisera preekfchshimes, un tā nabaga fuhthitee tika neschelligi apmehtati.

Atpakaht eijohht tas prahtigakais no scheem fenatoreem, dohdamadams ka pee tahs semes waldineekem laikam efoht tahds eeradums, fweeschneekus keiseram preekfchā laischoht tohs tā apmehtahht, peemineja: „Mums par to lohti japreezajahs, ka esam wihges nospreedufchi dahwinahht; jo kad ananas-auglus buhtum dahwinajufchi, tad gan mums bes schelastibas buhtu azis no peeres tikufchas ismehtatas.“ J. K.

Tā jaw semneekam eet.

Kahds Bruhsijas semneeks, wahrda Libenau, brauzja kahda deenā pa dsells-zetu us Elbinges pilsfēhtu; tē us weenreis wagonu-rinda pee stanzijas aptur, un konduktors durwis atraudams usfauz: „Libenau, war istahpt.“ Semneeks Libenaus dara ka winam pawehlechts, apfeschahs us kahdu beaki un wagonurinda aisbrauz.

„Waj tē jaw ir Elbinge?“ wihrs pehdigi prafa kahdam dsells-zeta deenastneekam, kad redseja, ka bahnuhsis pamasam arweenu tufschaks palika. —

„Deems farga,“ deenastneeks atbild, „fchi wagonu-rinda, kas nupat aissfrehja, brauz wehl tikai turp.“ Waj Zuhš grihat lihds braukt? — „Nu sinams,“ semneeks atbildeja, „es jaw esmu biteti lihds Elbingei pirzis.“ — „Kapehz tad Zuhš efoht istahpufchi?“ deenastneeks winam atkal prasija. — „Nu, tapehz ka konduktors fāuzja, lai es istahpohht. Mani fāuz par Libenau, un es fskaidri dsirdeju, ka winfch manu wahrdu fāuzja. — Deenastneeks pee fcheem wahdeem fahla flaki smee-tees, jo fcho stanziju fāuzja par Libenau, un faprohtams konduktors ari tikai fcho bij dohmajis. Behz feschahm stundahm semneeks aisschahwa ka nokufpeja ween lihds Elbingei un pehzak fawā zeemā pahrakahzis, stahstija fawus peedsihwojumus,

pahr ko johzigais laiminfch muhrneeks Brandt winu stipri pee-fmehja, fajidams: „Ja konduktors buhtu fāuzis: Muhrneek Brandt istahp, tad tu ari buhtu istahp.“ J. K.

▣ Nabaga seewas-mahtes!

Kahds kungs, dsihwofli mekleedams eegahja kahda namā, tur bija zedele isfahrtā, ka tur dsihwofli efoht dabujami.

„Zil juhs pawifam zilweku esat?“ nama-faimneeks kungu prasija.

„Trihs; mana seewa, mana seewas-mahte un es,“ kungs atbildeja.

„Tad juhs ar fawu seewas-mahti grihat kohpā dsihwoht?“ nama-faimneeks atkal prasija.

„Ja,“ bija kunga atbilde.

„Tad noschelloju,“ faimneeks atraididams atbildeja, „ka jums dsihwofli newaru isihreht, jo es fawā namā tik usnemu meerigus laudis.“

Uf preekfchu lihds pat kapam.

Prufschu leelais kara-wadons Blichers, kad tam eenaidneekem us ahdas bija ja-eet, arweenu faweem saldteem usfauza bes kahdas ilgās apdohmajchanahs:

„Behrni us preekfchu!“ —

Schlesijas semē us nahwes gultu gulofchu Blicheru apmekleja Prufschu kehniinfch un raudsija eepreezinahht, drohshinadams ka drihs wewels buhschoht. Bet Blichers tam atbildeja: „Mans mehrkis jaw fen nospreests; Zuhš sinat, ka es dsihwodams arweenu tik, us preekfchu“ fāuzju; fawā beidsamā zetā es tal neschlufchu zitadi fajiht un atpakaht greeftees.

M. Kaschozinfch.

Dauds — daschi — mas.

Dauds ir kas zaur wifu muhschu
Schrojahs par litteni;
Tahdi nerahd' wihra duhschu,
Tee nelad naw preezigi.
Tee tik juhthahs nelaimigi,
Pasauke teem tufsches;
Bet ja apstat' pateefgi:
Nelaimigi naw tee wis.

Daschi ir, kas bagatibu
Tur par leelu laimibu,
Peecriht tai ar mihlestibu,
Geeni to kā deewibu.
Tomehr wineem truhst pee selta
Laimē ta, kas buhdahs miht,
Pat fchi eedohma ir welta,
To pret seltu eemainiht.

Mas ir, kas proht dsihwi fapraht,
Kas ar wifu meerigi;
Laimi nemekle tee atraht, —
Tee jaw tā ir laimigi.
Tee sin, laime ifnihziga,
Littenis to prohjam fuhht;
Winu laime pastahwiga,
Ko tee fawās firdis juht.

L. M.

Atbildeedams redaktehrs Ernst Plates.